

ELKARRIZKETA

Javier Armentia:
Iruñeko Planetarioko zuzendaria:
*‘Argi kutsadura da
oihartzunik ez duen
kutsadura mota
bakarretakoa’*

EZTABAIDA

**Zein izango da
paperezko egunkarien
etorkizuna?**

ERREPORTAJEA

**Oinordetza uzteko
askatasuna**

**Ondarea banatzeko lege
ezberdinen mende dira
EAEko herritarrak**

IVAP

HERRI ARDURALARITZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

HITZEZ HITZ

**Dokumentu-ereduak
Euskal Herriko Agintaritzaren
Aldizkarian**

EHAako ITZULTZAILE-TALDEA (IZO)

GIZA BALIABIDEAK

Eskabide elektronikoa (1)
IVAPEKO ADMINISTRAZIO
HIZKERAREN ATALA

MURRIZKETAK, motel,
MURRIZKETAK...!!!
AIZKORAK DANTZAN
JARTZEKO SASOIA!

EZ AL GARA
URRUNEGI JOAN?

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ

Zuzendaritza:

Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea (IVAP)

Koordinatzailea:

Xabier Amatria

Diseinua, fotokonposizioa eta inprimatzea:

Itxaropena S.A.

Ilustrazioak:

Concetta Probanza

Zenbaki honetako lankideak:

Kaxildo Alkorta, Xabier Amatria, Jon Arizkun, Urtzi Barrenetxea, Arrate Egaña, Luis Elizondo, Miel A. Elustondo, Izaskun Etxebarri, Irene Fernandez, EHAAko itzultzaile taldea, Joseba Kamio, Joseba Lozano, Luma, Raket Olea, Sonia Perez, Nerea Pikabea, Concetta Probanza, Iñigo Urdangarin, Joseba Uskola, Enrike Zuazua, Izaskun Zuntzunegi.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkarian argitaratutako artikulak berriro daitezke bai osorik, bai zatika, baina artikulak nondik atera diren aipatu behar da beti.

ADMINISTRAZIOA EUSKARAZ aldizkariak ez ditu derrigor bere egiten artikulua eta kolaborazioetan agertzen diren iritzia.

ISSN: 1576-5563

Legezko Gordailua: BI-1141-93

Egilea:

Herri Arduralaritzaren Euskal Erakundea
Donostia-San Sebastián 1,
01010 VITORIA-GASTEIZ.
Tel. 945 01 76 37
www.ivap.euskadi.net

Aurkibidea

- 2 **Marraskia**
Concetta Probanza
- 4 **Pasadizoak**
Prostata
- 5 **Pertsonaia**
Kaxildo Alkorta
- 6 **DUDANET**
- 7 **Elkarrizketa**
Javier Armentia
- II **Giza baliabideak**
Badator eizu
- 13 **Gramatika**
EGLU VII: perpaus jokatugetabeak
- 15 **Eztabaida**
Zein izango da paperezko egunkarien etorkizuna?
- [ARIKETAK]
- 19 **Leihatila**
HARTZA
Arrate Egaña
- 20 **Erreportajea**
Oinordetza uzteko askatasuna
- 23 **Hitzez hitz**
Dokumentu-Ereduak Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian
- 25 **Informazio eta komunikazioaren teknologia**
Hizkuntzen erabilera sare sozialetan: estrategiak
- 26 **Leihatila**
LURRINA POZOI BIHURTZEN
DENEAN
Izaskun Etxebarri
- 27 **Normalizazioa**
Euskaraz, zergatik ez?
- 28 **Zientziaren dibulgazioa**
Matematika eta meteorologia
- 30 **Lanean euskaraz**
Eusko Jaurlaritzako dokumentuak estandarizatzeko proiektua (digitalizazioa)
- 31 **Idazkiak**
Eskabide elektronikoa (1)
- 34 **Denbora-pasak**

JOXERRA INTERINEZ

Behin-behineko funtzionarioa

www.facebook.com/joxerra.interinez

Prostata

KAXILDO ALKORTA

LAGUNA

Nik neuk ez dakit noiz ikasi nuen hitz hori, ez eta noiz ikasiko zuten gure txikitako lagunek ere; gazte-gaztetan ez behintzat. Baina bagenuen prostata; orkatila, belauna, gerria, hezurak, bihotza, birrikak, gibela eta horiek guztiak genituen bezalaxe. Ezagutu edo ezagutu ez, gure gorputzeko atalei, isilik dabiltzan bitartean, kexatzen ez diren bitartean, ez diegu inportantziarik ematen; igarri ere ez dugu egiten ditunik.

Burua, esaterako, kazkarreko eder bat hartu arte edo zuloren zein trongoiloren bat egin arte, jakin bai, bagenekien bagenuela; baina *buruhaundi* edo *gastalehor* eta horrelakoak, min eman nahian, deitzeko, ia beste ezertarako ez genuen. Begian zakarrik sartu ezean edo pilota jotzerakoan ia beti huts egin ezean, ez zen begirik: eta horiek bazuten erre-medioa: zakarra nola hala ateratzea edo Donostiara joan okulistengana eta antiojo handiekin etortzea. Belaunei, erorita urratzen zitzaizkigunean igartzen genien, bestela ez eta batere. Normalean kolpeek-eta gogorarazten ziguten gorputzean atalak genituela. Gauza ederra dela digestioa egiten dugunik ez igartzea, gerririk dugunik ere pentsatu behar ez izatea...!

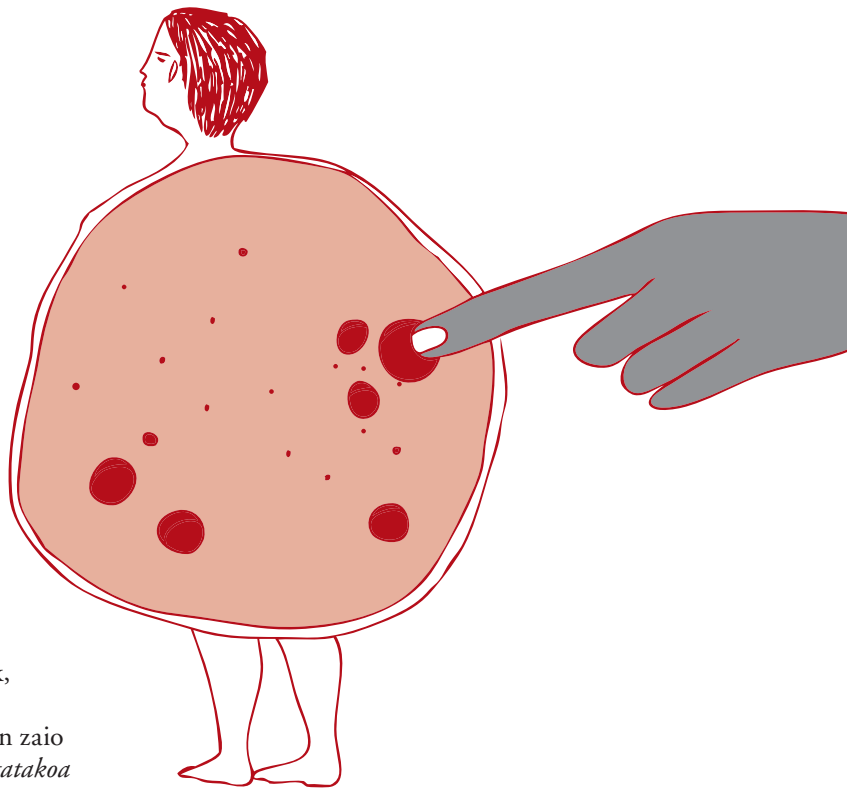
Gerokoak, adinak ekarriak dira gerriko minak, artrosiak, zopa-goilarari eusteko dardarrak, eskuineko belaun-katiluko minak, ezkerreko belaun-katiluko jokorik eza, *xeoxer* hobeto entzuteko belarria eskuaz handitu beharra...

Prostata, ba. Txiza egiteko lanak dituzula batzuetan, beste batzuetan berri-

sarritan egin behar duzula... "Baina zer arraio dut nik?". Medikua-rengana joan, hark galderak, zuk erantzunak, proba batzuk (*analitika* esaten zaio horri) eta, *prostatakoa* duzula. Eta, azalpenak ematen dizkizuten bitartean, diburu eta guzti erakusten dizute mediku batzuek.

Ez gara ibiliko hemen datu anatomikoak ematen. Prostata gizonetako dutela edo dugula. Prostata bera ez dela gaitza, bihotza edo gibela ere ez direnez gaitzak, beharrezko atala dugula; baina handitzen denean, behar baino tamaina handiagoa hartzen duenean, orduan dela txarra, gaizto bihurtzen dela. Eta bihotzaren gaitzari bihotzekoa esaten bazaio, biriketako minari biriketako eta abar, ba, prostatarenari, prostatakoa. Eta gauza gehiago: ez dela harritzekoa, gizonak behin 50 urte betez gero arazoak izaten hastea, eta urteek aurrera egin ahala gaitz hori ugaltzea eta sendotzea e.a.

Horrelako gaitz *ezkutuei* buruz ez da asko jarduten gizonetako kuadrilletan. Lotsa edo... Zergatik ez ba eta, neure lagun-taldean eta hurbileko beste pare batean ere atera dut *aferra*, eta *gruyere* gaztak baino zuluagoak daude. Benetan. Askotan, kalean gora edo beheara nire bizitzako gorabeherak hausnartzen nabilela,

jendearen aurpegiak ikusita, bata serio, bestea irribarrez, bestea bere pentsamenduetan... ez diot ematen antzik jendearen sufrimenduari, baina badakit zer darabilkien euren baitan. Azkenaldian, hirurogei urte inguruko eta hortik gorako gizonak ikustean, maiz etortzen zait burura *hau ere txizalarriz ote dabil?*, *honek erre ote du?*... xorakeriak, pitokeriak.

Gobernuak atzeratu egin nahi du jubilazioa. Eutsi horri, eutsi, etorriko dituk eta bajak! Bajako parteak egiteko pape-retan ez dut uste idatzita agertu denik, orain artean behintzat, *Lanera ez etortzeko arrazoia: gogoak eman ez izana edo gogoak emanda*. Lan urteak luzatzen badira, zilegi izan beharko du azalpen honek: *Lanera ez etortzeko arrazoia: prostatak eman didalako*. Beharbada, Gubernukoei ez zaie burutik pasa kontua. Horrela bada, igartzen diotenean hartuko dute erabakiren bat ibilian-ibilian. Edo agian, norbaitek esanda jakin dute Matusalemek prostatakorik ez zuela eduki inoiz bere bizitza luzean eta... ■

KAXILDO ALKORTA, BILBOKO MENDEBALDE KULTURA ALKARTEKO LEHENDAKARIA:

‘Bizkaiera hizkera dotorea da; euskalkia erabiltzea aberatsa’

NEREA PIKABEA
KAZETARIA

Mendebalde Kultura Alkartearen izenean Urrezko Luma jaso du aurten Kaxildo Alkortak. Bizkaieraren lurraldean bizi direnentzat topalekua eta eztabaidarako foroa da elkarteak, eta Kaxildo bertako lehendakaria da duela bi urtez geroztik. Getariarra jaiotzez, Portugaleten bizitzen darama bizi erdia. 69 urte ditu, Filosofia ikasitakoa, jesuita izandakoa, ia bizitza osoa darama euskararen alorrean lanean. Ikastolen mugimenduaz eta euskararen egoeraz mintzatu gara berarekin.

Ikastolen sorrerako mugimenduan ibilia zara?

Jesuita izateari utzi eta soldadutzatik itzultakoan, Portugaleteko bat etorri zitzaidan, ikastola bat jarri nahi zutela eta, laguntza eske. 1969-1970 urte ingurua zen. 6, 7. eta 8. mailakoei eskolak ematen hasi nintzen. Ez zegoen materialik, dena sortu behar izan genuen. Gero, itzultzaile postua atera nuen IVAPen eta hogeita bost urte egin ditut, erretiroa hartu dudana arte.

Zer helbururekin sortu zenuten Mendebalde Kultura Alkartea?

Hirugarren urtean sartu nintzen. Beti izan du bizkaierarekiko kezka. Datorren urtean hogeita urte egingo ditu alkarteak. Unibertsitate munduko jendea eta euskararekin kezkatuta zeuden batzuk hasi ziren hilero batzen eta gai bat jorratzen.

Urteroko jardunaldiak dira alkartearen jardura nagusia?

Bai. Aurtengo jardunaldiak hamaseigarrenak izan dira. Hasierakoak bizkaiera eta euskalkiei buruzkoak izan ziren. Orain, berriz, eremu zabalagoa hartzen dute jardunaldiak. Aurten, esate baterako, jaiotzen denetik hamasei urtera arte hizkuntza nola menderatzen den aztertu dugu.

Mendebalde alkartearen helburuetako bat bizkaiera aztertu eta euskara batuari eskaini lekiokkeen ondarea ikertzea da.

Hamarretik lauk bizkaieraz egiten dute, mendebaldeko hizkera alegia. Zergatik

ukatu behar diozu bati bizkaieraz egin nahi badu? Nork ez du ulertzen? Bizkaiera hizkera dotorea da, ongi eginez gero. Euskalkia erabiltzea aberatsa da. Hizkuntzari utzi egin behar zaio bere bidea egiten.

Zer lan egin duzue alkartean bizkaierari dagokionez?

Materiala bildu eta liburuak argitaratu ditugu: batuerari eta bizkaierari buruzko liburua, bizkaiera idatzia batuaren arauetan, bizkaieraren erabilera literatur sorkuntzaren prozesuan, mendebaldeko intonazioa, etab.

Testuak zuzentzen eta itzultzen hasi zinenetik pauso handiak eman direla uste duzu?

Hitz berrien erabileran *Berria* bezalako egunkariek asko lagundu dute. Formularioak euskara errazagoan ipintzen lan handia egin du IVAPek. Ezer ere ez zegoen eta dena egin behar izan da.

Urrezko Luma jaso duzu aurten Bilboko 42. Liburu Azokan.

Inork ez zuen espero eta poz handiz jaso genuen. Horregatik ez dugu lan gehiago edo gutxiago egingo, baina sariak edo aitortzak beti ongi etorriak izaten dira. ■

DUDANET lineako kontsulta-zerbitzua

Hemen dituzu IVAPeke DUDANET kontsulta-zerbitzuan erantzundako zenbait zalantza:

GALDERA

Hau da nire zalantza:

Esateko euskaraz “estuve en Argentina a lo largo de dos años”, argi dago esan dezakegula: “Bi urtez Argentinan izan nintzen” edo “bi urtean Argentinan izan nintzen”. Baina posiblea da esatea “bi urtetan zehar Argentinan izan nintzen”?

Gauza bera gertatzen da adibide honetan:

Ondo dago esanda: “astean zehar ariketak egin genituen”. Baina posiblea da esatea: “bi astetan zehar ariketak egin genituen”?

ERANTZUNA

Euskaltzaindiaren 110. arauan zehazten denez, iraupena adierazteko inesibo singularra zein mugagabea erabil daiteke; baina formaren arabera, zentzua ezberdina da. Adibidez:

- Bi urtean zehar Argentinan izan nintzen. (Bi urteko epealdi etengabea)
- Bi urtetan zehar Argentinan izan nintzen: (Bi urte desberdinetan)
- Ariketak bi astean zehar egin genituen. (Bi aste epealdi etengabea)
- Ariketak bi astetan zehar egin genituen. (Bi aste desberdinetan).

Bestalde, Euskaltzaindiaren oniritzia duen *Morfosintaxiaren inguruko zalantzak eta argibideak* lanean aipatzen denez, *zehar* partikulak adierazten duen berezko ñabardura behar ez den kasuetan ere aipatzen da. Izan daiteke aipatzen dituzun bi esaldietan beharrezkoa ez izatea *zehar* postposizioa nahi duzuna adierazteko.

Informazio gehiago:

- Euskaltzaindiaren 110. araua “Iraupena eta maiztasuna adierazten duten sintagma zenbatzailearen mugatu singularra noiz erabil daitekeen”
http://www.euskaltzaindia.net/dok/arauak/Araua_0110.pdf
- PETRIRENA, Patxi. *Morfosintaxiaren inguruko zalantzak eta argibideak*: Vitoria-Gasteiz: Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia, 2011 (193.-194. or.).
http://www.hezkuntza.ejgv.euskadi.net/r43-573/eu/contenidos/informacion/dih/eu_5490/adjuntos/estilo_liburua/MORFOSINTAXIA_PDFa.pdf

GALDERA

Jakin nahi nuke ea *behar-beharrean* esamoldea zuzena den, eta horrela bada, zer esan nahi duen. Eskerrik asko.

ERANTZUNA

Esamolde zuzena da. Esanahiari dagokionez, *beharrean egoeran izan* ildoko zerbait adierazten du. Justo Mokoroaren *Ortik eta Emendik* lokuzio-liburuan honako adibideak dituzu:

- **Bear-bearrean ikasten da oñez.**
(No hay como una apremiante necesidad para enseñar lo que hay que hacer; no hay mejor maestra que la necesidad.)
- **Bear-bearrean etorriko litzake....**
En caso de gran urgencia.

- **Bear-bearrean gabiltz indarrean** bizi nai degunok lengo lege zarrean; gurasoen legean.
(Por pura necesidad estamos empeñados en esta lucha.)
- **Bear-bearrean** arkitzen naiz.
En extrema necesidad. (Indigencia.)
- **Bear-bearrean** egin dut.
Por urgente necesidad; lo he tenido que hacer por fuerza.
- Beti lo egon-barik gogoratu zaitez, neuk esandako arazoaz: **bear-bearrean nago-ta**.
Pues estoy en gran necesidad.
- Ezkontza **bear-bearrean egiteko gauza** dala ta... esan oi dizkiagu; ez ote zaiguk estuasuna iritxi? Gizon bakarrak gauza ergela dituk.
Ultimo recurso...; recurso de última hora....
- Mutiko arren **bear-bearrean zegoen** nagusia.
Necesitaba de él a todo trance.

Informazio gehiago:

Justo Mokoroaren *Ortik eta Emendik* lokuzio-hiztegia

http://www.hiru.com/hirupedia?p_p_id=indice_WAR_w25cIndexWAR_INSTANCE_zPs2&p_p_lifecycle=0&p_p_state=normal&p_p_mode=view&p_p_col_id=column-1&p_p_col_pos=1&p_p_col_count=2&_indice_WAR_w25cIndexWAR_INSTANCE_zPs2_action=entrarMokoroa

Antzeko kontsulta gehiago ikusteko, edo zeure zalantzak argitzeko:

<http://www.ivap.euskadi.net/r61-v50001x/eu/v50aWar/comunJSP/v50acambioIdioma.do?v50aCgaIdioma=eu>

Antzeko kontsulta gehiago ikusteko, edo zeure zalantzak argitzeko:

<http://www.ivap.euskadi.net/r61-v50001x/eu/v50aWar/comunJSP/v50acambioIdioma.do?v50aCgaIdioma=eu>

JAVIER ARMENTIA:

*‘Argia batean, argia bertzean,
nahita ere ezin gauez zerurik ikusi!’*

MIEL A. ELUSTONDO

IDAZLEA ETA ARGAZKILARIA

Iruñeko Planetarioko zuzendaria da Javier Armentia Fructuoso (Vitoria-Gasteiz, 1962). Zientziaren dibulgazioari emana, Pentsamendu Kritikoa Aitzinatzeko Elkarteko zuzendari eta *El Escéptico* (Sinesgogorra) aldizkariko argitarapen batzordeko kide. Argazki handi bat du bulegoan, non Lurra ageri den ilargitik ikusia. “Oinak lurrean behar ditugula erraten digute eta, bai, guk oinak lurrean bai, baina zerura begira bizi gaituzu!” Abiatua da elkarrizketa...

Planetariora nentorkizun. Iruñera sarre-ran Donibane auzora hartu dut. Laster, bide-seinaleak: hotel zerrenda amaiga-beak, unibertsitatea, ospitaleak, norabi-de guztiak... Norabide eta leku guztiak, “Planetarioa” izan ezik. Bakana dugu Iruñeko Planetarioa hemen hauetan eta seinaleek honaino zuzen ekarriko nin-dutelakoan nengoen...

Hiruzpalau bide-seinaletan gara, hala ere. Duela gutxi ez ginen inon azal-tzen. Pixka bat aitzinatuak gara! Erran izan diegu arduradunei... Ez gara munduko zortzigarren miraria, baina 120.000 lagundik goiti biltzen dugu ur-tero planetario honetan. Iruñera datoze-larik, aunitz atzerritarrek egiten digu bi-sita. Hala ere, seinaleek agintzen dute eta hiriak autoz dabiltzanentzat eginak ditu-gu. Bidaia autoan, hirian, eta seinalea: “Katedrala”. Eta hara heltzeko bost itzuli egin behar dituzu, erran nahi baita hoge-i minutu iragan direla autoa aparkatu eta parkingetik irten zaren orduko. Aldiz, oinezkoentzako karrikan aitzina joanik bost minutuan katedralean zintezkeen, presatu gabe ere! Bide-seinaleak eta haiek paratzen dituztenak!

Heldu gara Iruñeko Planetariora. No-rentzat egina da planetarioa, norentzat zientzia?

Zientzia gurea da, ez bertze inorena, eta zabaldu beharra dago. Horra zientzia museoak, planetarioak eta gaineratekoak. Ikerketa noiz erabilgarri noiz zoragarri dela erakusten dugu. Unibertsoaren sorrera erakusten dugu, mundu habitagarriak ba ote diren gogoeta egiten dugu... Planetario hau kulturagune duzu, zentzu zabalean. Hala behar luke izan kulturak, oro har. Kultura integratzailea dugu xede, eta, horrendako, aunitz kolaborazio jasotzen ditugu ezker-eskuin. *Anime* zinema-jaialdia dugu batean, errobotikaren gaineko hitzaldiak bertzean, natura eta ekologia dokumental jaialdia, neska-mutikoendako Unicef erakusketa urtero, Anaitasuna mendizale taldearen erakusketa, astronomia erakusketa... Aitzineko larunbat batean, errateko, izar iheskorak ikusten izan ginen... Historia, artea, zientzia... dena sartzen ahal da planetarioan...

Oinak lurrean, begiak zeruan dituzue, gorago esan duzunez... Noizdanik du gizakiak zerua behatzeko jakin-mina?

Betidanik, erranen nuke. Haitzuloetako artearen gaineko interpretazioak egiten direnean, Lascaux-ko haitzuloetako bisonteen ondoan margoturik ageri diren zenbait puntutxo zeruko errepresentazioak ote diren erran izan da. Altamirako haitzuloaren sorreraz ere halatsu diote... Beraz, jakin-min gutixko bat duen garunak natura kontenplatzeko joera du. Bazter utziko dugu orain jakin-mina hiltzen saiatzen garen, saiatzen zaizkigun eta gainerateko afera. Kontua da, gaua delarik, gorantz begira paratzen garela... Beti jo dugu gora begiratzera, zerua ikustera. Bertzalde, naturak dituen aunitz ziklo zeruan dute ispilu. Erran nahi baita, ilargiak, hilabeteek, urtaroe... astronomia dutela abiapuntu eta oinarri. Era berean, hainbat mito eta jainko zeruari arras loturik ageri dira, dela eguzkia, ilar-gia, gaua eta eguna. Hortik dator astronomia... Gizakiaren alderdi intrintsekoa dela erranen nuke nik.

‘Zeruaren mapak non diren ikusteko aski da entziklopedian begiratzear’

Udako gaua, zeru izarra, eta harixe begira jendea...

Ez da gezurra. Jendea udan jabetzen da munduan zerua ere badela. Hirian bizi garelarik, ez dugu ilunik bizi. Neska-mutikoak planetariora datozelarik, galdera egiten ohi diegu: “Zer egiten duzu iluntzen duenean?” Eta haiek: “Argia piztu!”. Eta, egia, eguzkiaren argia apaltzen delarik horixe da lehenbizi egiten duguna, argia piztu!... Nola ikusiko dugu, bada, zerua? Baina, izan, hor da zerua. Hirietako argi-kutsadurak zerua ikusten uzten ez digularik ere, hor da beti zerua. Hirian bizi garenok landara irteten garenean ikusten dugu zerua. Egia da badirela leku batzuk besteak baino higitz hobeak zerua ikusteko. Nafarroako soroak, edo Arabakoak, errateko, apartekoak dira, leku horietan herriak ez baitira bata bertzearen ondoan ageri eta, gainera, tikiak baitira. Orduan bai, errateko maneran: “Irudi luke izarrak jausi behar direla!”.

Zeru izarra oraindik, eta gure heiagora: “Zoragarria!”. Baina, hamaikatan, ez gara “zoragarri” horretatik harago joateko gai. Ez dugu zerua konprenitzen...

Eta, aldiz, arras lan erraza da. Adin batetik gorakoekin ez dago erarik. “Konplikatuégia!” erraten dugu zailtasun tikiaren aitzinean. “Konplikatuégia!” entzunarazten digute planetariora etortzen direlarik. Jo dezagun, hala ere: ezagutzen ez dugun hiri batean garelarik, zer egiten ohi dugu? Mapara jo, bistan denez. Tira, egun, smartphone eta gisakoe-tan darama aunitz jende mapak bera ere!

Horra beti mapa –izan hiriarena, izan zeruarena–, lagungarri! Zeruaren mapak non diren ikusteko ez duzu sobera urrun joan behar. Aski duzu entziklopedian begiratzear, edo –erreminta bat bereziagoa nahi baduzu– zeruaren planisferioa erosi gure dendan. Hagitz tresna sinpleak dituzu, baina ezin hobeki lagunduko zaituzte zeruan ere orientatzen. Ez da hain konplikatua! Hirian mugitzea bezain erraz da zeruan “mugitzea”!

Ez dakit, bada...

Hirian bezain erraz. Hala ere, badakigu hirian ere batzuk beste batzuk baino hobeki orientatzen direla. Baina hirian bezala, zeruan ere baditugu erreferentziak, izar batzuk arras distirantak. Gauez, zerua garbi dagoelarik, beti ikusiko duzu izar bat higitz argitsua: Vega da, Lyra konstelaziokoa. Handik abiatuturik, zeruko kartaboa duzu, Udako triangelua izenekoa. Izen horixe ezarri zioten antzina, eta ez zirela batere ergelak erakutsi zuten! Iparralderantz, Hartz Nagusia, zazpi izar horiek, gurdia osatzen dutenak. Eta, bata bertzearen ondoan, hamar bat konstelazio ikusteko gai izan zintezke. Planetariora datozen neska-mutikoei badute hemen Izarren eskola deitu duguna. Hezkuntza munduarekin egiten ditugun aktibitateen barnean, “Begira dezagun zerura!” erraten diegu. Jakina, Iruñeko Planetarioan bitartekoak ditugu, eta zeruaren erreproduktzioa ere egin dezakegu. Erran delako neska-mutikoei azaltzen diegu orduan: “Hauxe duzue zerua. Aste honetan, halako egunean, erran etxean astronomo zaretela”. Aitzinetik, hiruzpalau izar edo konstelazio lokalizatzen erakusten diegu. Eta zenbait historia, eta istorio, kontatzen diegu. Eta, horrela eginez, liluramendutik hara egiten dugu –urrats tiki bat da, nahi baduzu–, zerua hein batean ezagutu dezaten. Erran dizut, ez da konplikatua, ez bederenik neska-mutiko horiek eskolan ikasten dituzten aunitz gauza baino zailagoak.

Udan, landan, zerura begira jarri eta izarrek ikusten ditugu gauez. Hirian, uda eta negu, hodei, laino nahiz oskarbi, zerura begira jarri eta ez dugu argia baizik ikusten...

Argia eta argia beti, bai. Ikaragarria da argi intrusio hori, jendea jabetzen ez bada ere. Erranen dizut: para zaitez etxean, itzali argi guziak, ireki leihoak... kezkarik gabe mugitzen ahal zara baterik bertzera, karrikatik sartzen den argiak etxe barnea argitzen baitu! Ez da ikaragarria? Garai honetan, non —ahapeka bada ere— eraginkortasun energetikoaz ari garen, energia eta dirua aurrezteaz, ingurunearekiko arduraz... —politikariek dominak jantzi nahi izaten dituzte afera hauekin—, galdera da: zertarako dira kaleko farolak? “Karrika, zapaltzen dugun lurra argitzeko” izanen da erantzun zabaldua. Ongi da. Beraz, argi ezazu lurra, ez zerua! Beherantz ez bertze argitzen duten farolak jarri orduan! Alferretan dira gorantz argitzen dutenak, edo alboetarantz. Argiak pizturik izaten diren orduak, farol kantitatea, haien banaketa eta bertze, hobeki neurtuz gero, ez zalantza ttikiena egin, argiaren faktura herena baino gehiago aurrezten ahal da! Neurriok hartu

‘Liluramendutik hara egiten dugu planetarioan, bisitariak zerua ezagutu dezaten’

dituzten udalerriek frogatzen ahal dute. Astronomia zaleoi, gainera, hiriaren erditik ere zerua ikusten utziko ligukete!

Astronomoek ere abantaila hiri ilunagoa...

Ez duzu erran beharrik! Gaztelu plaza itzaltzea eskatu genion behin Iruñeko Udalarari. Ezinezkoa izan zen, legez hagitx gauza konplikatua delako, baina ia-ia ilunpetan utzi genuen erran delako plaza. Gau hartan deusen eragozpenik gabe ikusi genuen, Iruñeko bihotzetik ere, zerua. Are, baita Esne Bidea bera ere! Aukera bakarra izan genuen horrendako, egun jakin eta seinaltatu hura! Baina, eman kasu, duela berrogei urte gauero ikusten ahal zen zerua hiriaren erdialdetik!

Sentiberatasun handirik ez dugu oinezkoak, eta sentiberatasun handiagoa ere ez gu administratzen gaituzten politikariek...

Nik badut teoria bat horretaz, bizi dugun gizarte sistema honen gaiztakeriari lotua da, nahi baduzu. Ez diogu baliorik

CURIOSITY

“Pozik izan nintzen, egunkari guzietako azalean ageri baitzen albistea! Ikaragarria, sinestezina! Bai, badakigu nolakoa den garaia, hagitx ederrago dela kazetaren azalean Curiosity erakustea, ekonomia ministro, sailburu edo kontseilariak baino! Baina halako albistea azaleraino heltzea, Martitzen gainean solaskideak mintzo telebista-irratietan... ‘Ez gara galduak!’ erran genuen, ez ginen haserre —alderantziz, bozkarioan gintuzun—, planetario honek ere hori baitu lana, zientziaren dibulgazioa. Eta beti, lehenengo galdera hura gogoan: Zer da unibertsoa? Galdera zaharra, zaharra bezain berri eta modernoa. Horretan gara gu”.

GARES

“Hegazkinean gauez, lur hartzen... Zer ikusten dugu, argi arrosarioa bertzerik? Zenbat energia gastatzen da alferretan? Eman dezagun Nafarroako kasu bat: Gares. Azterketa bat egin zuten, proiektu bat jarraian eta, ondorioz, luminaria guziak kanbiatu zituzten, herriko farolak egokitu zituzten, ordutegia ere ezarri zuten... Izan ere, goizeko ordu ttikietan ez dago zertan argitu indianoaren diruarekin jasotako dorre polit hori! Ergelkeria galanta da! Nahi duenak ikusten ahal du hurrengo goizean ere! Ala ez?”.

ematen dohainik heltzen zaigunari. Zerura begiratzea dohainik denez, ez diogu baliarik ematen. Argi kutsadura da oihartzunik ez duen kutsadura mota bakarretakoa. Munduaren beroketak, errateko, gas isurketek... efektuak dituzte gerora ere. Ordea, argia itzaltzen dugularik, ez dago zehar kalterik, kito da. Argi kutsadura aise murrizten ahal da, eliminatzen ahal da, orain berean... Gautxoriak aspaldi joan ziren hiritik ihesi! Saguzar, mozolo, hontza, zenbait suge... ihesi denak! Bertze piztia batzuk heldu dira haien orde... Sentiberatasuna? Utzikeria nagusitu da!

Zergatik gara analfabeto hutsak astronomia gaietan?

Bertze aunitz gauzatan analfabeto garen gisan! Kontsumitzaileen Elkarteak ez balira, errateko, ez genukeen ahora eramaten ditugun jakien gaineko kontrolrik. Duela hogeitaz urte zernahi jaten zen hemen. Ingurune kutsadura, ber gisan, ez zegoen politikarien agendan. Zirikatu gabeen ez dator deusik. Gizarteak jabetu behar du zientziak leku inportantea duela gure munduan. Zientziak eta teknologiak. Ingurunea dela, energia, medikuntza, informatika, komunikazioa... zientzia dugu! Alabaina, analfabeto funtzionalak gara gai horien gainean. Zientzia zientzialarien afe-

‘Gauean, etxeko argiak itzali eta karrikatik sartzen den argiak barnea argitzen du!’

ra ez bertze inorena dela uste du jendeak, eta hori aldatu egin behar dugu. Hobeki konprenituko genuke bizi dugun mundua... Desarrollismoak jo gaitu, eritzera-ino. Hondarreko hamabortz urteak izugarriak izan dira; adreiluaren sukarra hor da, herrialdea arras zolatu dugu jabetzen ez bagara ere. Ingurune-hondamendiak ekosistema osoak alferretan galtzera eraman ditu, eta hondamena izan da gauarendako ere. Zenbat eta lur asfaltatu gehiago izan, orduan eta farol gehiago bazterretan, argi kutsadura handiagoa, eta nekeago zerua ikusi ahal izatea... Iruñean, Gasteizen, han-hemengo herrietan alimaleko hirigintza planak egin zituzten, hau eta hura urbanizatu zuten... Karrikak egin zituzten, etxeak ez! Zoaz orain leku urbanizatu

horietara gauez. Karrikak dituzu, etxerik ez, eta argiak piztuak! Ez da parte onekoa. Itzali bertzerik ez genuke. Utzikeria eta ezjakintasuna. Ordea, ezjakintasun hori zuzentzeko pizgarriak ere ez dago...

Ezjakinak kukurrukuka ibiltzeko joera du...

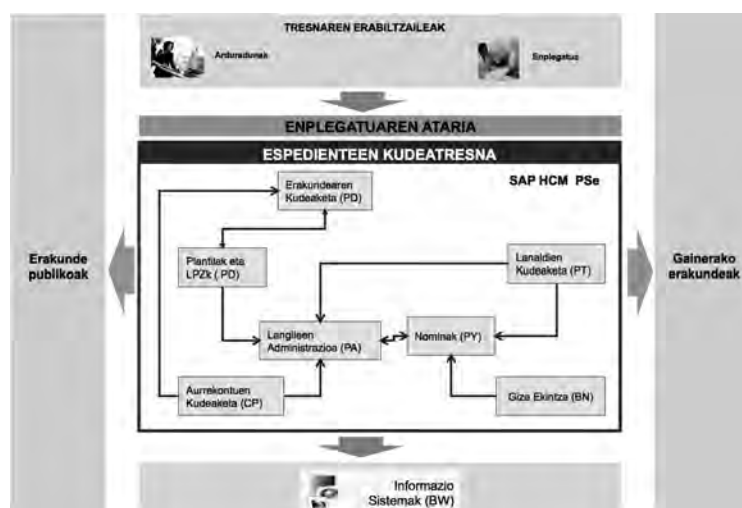
Hara, Nafarroako parlamentuan gertatu zitzaigun. Astronomiazaleok, zerua babestu nahi baikenuen, eraginkortasun energetikoaren aldeko lege proposamena landu genuen. Nola hartu gintuzten parlamentuan: “Badatoz orain ere malmetituko! Hemen gauza inportanteak arautzeko gaude, ez horrelako aferarik!”. Uste zuten zerua babesteak ez duela garrantzirik. Bertzela uste dugu guk. Ez da hil ala bizikoa eguneroko gurgilean, baina badu munta. Umilago izan behar dugu, gaizki eginak ezagutu, eta gauzak hobeki egiteko borondatea izan. Politikariek ez dute ber gisan pentsatzen, ordea, eta sistemak berak ere ez du umiltasuna laguntzen, ez makurkeria zuzentzeko borondatea sustatzen, ezta ontzeko asmoa ere.

Beti-betiko galdera: nork jarri katuari zintzarria?

Europar hara eta hona, eta irakurtzen ahal duzu: “Alemanian, inor pasatzen denean bertzerik piztuko ez diren argiak paratuko dituzte, dena ilunago egon dadin”. Errateko, zoaz Berlinera! Gauez hagitx iluna da! Bizitegi-guneak, batik bat. Guk hemen hainbertze argi, gauez ere be-taurreko ilunak jantzirik ibili behar dugu, eta harrigarri zaigu Berlin gauez. “Hau atzerapena, hau!” erraten dugu gainera! Atzerapena, izatekotan, gurea da, ez haie-na. Nabarmenkeria! Euskal Herrian, eta Euskal Herrikan kanpo ber gisan, aski dute halako herrixkan farolak kanbiatu, handik hilabetera ondoko herrian ere farolak kanbiatzeko! “Ez gara gutiago!” erranik. Horrela bizi gara, modak agintzen du. Argia batean, argia bertzean, nahita ere ezin gauez zerurik ikusi! ■

Datozen hilabeteetan
Eusko Jaurlaritzako
giza baliabideen
kudeaketak
aldaketa garrantzitsuak izango
ditu. Badator EIZU.

Gauzak errazte aldera, sistema berrian langileen datuak behin bakarrik erregistratzea nahi dugu: orain arteko zentzurik gabeko datu bikoiztuak eta dokumentazio-pilaketak bertan beheara utzi nahi ditugu.

Helburuak ezagutu ondoren, goazen EIZU zertan datzan jakitera. Lehendabi-

Oinarrian, SAP datuak jasotzeko aplikazio zentralizaturik da, gainontzeko arloekin komunikatuta dagoena. Datuak behin bakarrik erregistratzen dira, eta,

ondoren, sistemak berak tratatu eta integratzen ditu. Gero, bertan jasotako datuak zuzenean erabiliko dira administrazioaren kudeaketan. Sistemak jasotako datu integratu horietan oinarritzen da lan administratiboa, eta egindakoaren ondorioz sortzen diren datu berriak (fitxaketen zuzenketak, baimenak, etab.) zuzenean sistemak gordetzen dira. Beraz, langileen informazioa era egokienean tratatu eta gordetzea bermatzen du.

SAP HCM, hasiera honetan, ondorengo moduluetan erabiliko da:

- Erakundearen egitura. Txantiloiak (PD)
- Langileen administrazioa (PA)
- Nominak (PY)
- Aurrekontuko kontabilitatea (CP)
- Lanaldien kudeaketa. Orduategien kontrola (PT)
- Giza ekintza (BN)

2. Enpleguaren ataria (PE)

Enpleguaren ataria (PE) da EIZUren beste zati bat. Eusko Jaurlaritzako langileei informazioa lortzeko edo beren tramiteak egiteko aukera ematen die.

Atarira sartzeko, enplegu bakoitzak bere identifikazio-datuak txertatu behar ditu. Gero, Ataritik SAP HCMera sartu, eta han jasotako datuak –dauzkan baimenen arabera– kontsultatu edo aldatzeko aukera izango du, aplikazioen arteko konexioa zuzena baita.

Atariak bi eredu ditu, bata langileei zuzendua (ESS) eta bestea arduradunari zuzendua (MSS).

Lehen ereduak, langileek beren datuak ikus ditzakete (datu pertsonalak, helbideak, familiaren datuak, egitura organizatiboa, jardueren planifikazioa, ordainsariak, datu fiskalak...) eta, hainbat kasutan, aldatzeko modua izango dute.

Bigarren ereduak, arduradunek, edozein momentutan, beren ardurapeko taldeen informazioa lortu ahal izango dute eta zuzenean edonolako baimen edo txosten

tramitatu (opor-baimenak, lanaren antolaketa eta abar).

Hainbat kasutan, langile berberak bi ereduak erabili ahal izango ditu; bata talderen baten arduraduna delako eta, bestea, izatez ere, erakundearen langilea delako.

3. BW (Business Warehouse)

Erakundeak ahalik eta ondoen ezagutzea da EIZUren helburua. Horretarako eskaintzen du, hain zuzen, BW aplikazioa erabiltzeko aukera: SAP BW informazioa lortzeko tresna da, iturri ezberdinetatik jasotako datuak elkarbiltu eta integratzen dituena.

Beste helburu bat da informazio hori ahal den unibertsalena izatea. Erabiltzaile ezberdinei behar duten informazioa eskaintzen zaie (operatiboa kudeatzailerentzat, erabakiak hartzeko estrategikoa zuzendaritzarentzat, e.a.)

Teknologia eta metodologia ezberdinek osatzen dute BW. SAPek dituen datu soilak bildu, depuratu eta transformatu ondoren, informazio bihurtuta, organizazioaren ikuspegi integratua bistartzeko aukera ematen du. Gainera, oso erraz erabiltzeko izango da, ezagutza teknikorik gabe txostenak lortzeko aukera ematen baitu: informazioa web-orrian lor daiteke, SAPen sartu eta hura ondo ezagutu beharrik gabe.

Informazioa bi modutan lor daiteke: alde batetik, SAPen erabiltzaileek web-orrian sartu, eta, identifikatu ondoren, baimenduta dituzten txosten guztiak ikus ditzakete; bestetik, zenbait txosten edozein erabiltzailearen eskura daude (SAPen erabiltzailea izan ala ez).

4. Gepeizu

Gepeizu prozedura ezberdinak kudeatuko dituen kudeaketa-tresna elektronikoa da, eta EIZUren osagarria ere bada.

Gepeizu erabiliz, prozedura guztia era elektronikoa egin ahal izango dugu. Hasteko, langileak Enpleguaren Ata-

riaren bidez egingo du eskaera. Gero, tresna erabiliz, eskaerarekin batera aurkeztu duen edo dagoeneko SAPek daukan dokumentazioa aztertu eta on-tzat eman ahal izango du. Ondoren, prozedurak aurrera egin ahala, oniritziak eman behar dituzten arduradun guztien-gana joko du tresnak. Oniritzi horiek –beti era elektronikoz– eman edo ukatu bezain pronto, sinatzailearengana zuzenduko da tresna. Sinatzaileak ebazpenak era elektronikoz sinatu ondoren, interesatuari jakinaraziko zaizkie. Eta hortxe ixten da prozedura.

Beraz, tramitazio guztia elektronikoa izango da. Kudeatzaileak ardurak definituak izango ditu, eta, norberaren bete-beharren arabera, ordenagailuan jasoko ditu egin beharrekoak. Eginkizun bakoitzarako epeak ezarriko dira, eta arduradunek berehala jakingo dute gai bakoitza non eta zertan den, eta atzerapenik bada, zein izan den arrazoia.

Gainera, kudeaketa guztia elektronikoa denez, egindakoa artxibatuta geldituko da.

Gepeizu martxan jartzeko, lehendabizi prozedura guztien definizioa egin behar da. Pixkanaka egin beharreko lana da. Baina dagoeneko lan handia eginda dago, eta epe laburrean prozedura nagusien tramitazioa elektronikoa izango delakoan gaude.

Baditu EIZUk beste osagarri garrantzitsu batzuk ere. Garrantzitsuena da, behar bada, uneoro eguneratzen joateko aukera ematen duela. Baina, gehiegi luzatzea komeni ez denez, geldi gaitzen hemen, orain arte azaldutako lau aplikazio nagusietan; lau tresna nagusi horiek indarrean izatea lortzen dugunean, aurretik genituen helburuak beteak izango ditugu eta.

Oraindik lan asko dago egiteko, baina lehen emaitzak aurki ikusiko ditugu. Beraz, EIZU badator eta geratzeko gainera. ■

EGLU VII: perpaus jokatugabeak

URTZI BARRENETXEA

IVAPEKO ADMINISTRAZIO HIZKERAREN ATALA

Iazko azaroan argitaratu zuen Euskaltzaindiak EGLU (Euskal Gramatika. Lehen Urratsak) proiektuaren 7. liburukia. Modu horretara, hizkuntza akademiak bukatutzat ematen du duela 27 urte argitaratu zuen izen-sintagmari buruzko alearekin abiarazitako bilduma¹. Andoni Sagarna euskaltzainak aurkezpenaren egunean azpimarratu zuenez, “euskararen gramatikak inoiz izan duen deskribapenik osatuena” eskaintzen dute liburuok.

Zazpigarren liburukiak aditz jokatugabeak bedun menpeko perpausak ditu hizpide. Perpausok zazpi multzotan bereizita aztertu dira: denborazkoak, kausazkoak eta helburuzkoak, baldintzazkoak, kontzesiozkoak, moduzkoak, erlatiboak, eta osagarriak.

Baina zer dira, bada, perpaus jokatugabeak? Ikus dezagun adibide pare batekin.

Gaztetako argazkiak ikusten **ditudanean**, zutaz gogoratzen naiz.
Ez du gauza onik pentsatzen egin **dugun** lanaz.

Adibide bi horietan aditz laguntzaileak pertsona-denbora informazioa biltzen

du (*ditudanean*, *dugun*). Aditz jokoa dela eta jokotutako perpausak direla esaten dugu; denborazkoa eta erlatibozkoa, hurrenez hurren.

Gaztetako argazkiak **ikustean**, zutaz gogoratzen naiz.
Ez du gauza onik pentsatzen **egindako** lanaz.

Oraingoan, ordea, perpausetako aditzek ez dute aditz jokorik (*ikustean*, *egindako*); alegia, perpaus jokatugabeak dira. Bestela esanda, perpaus jokatugabeek badaukate aditza, baina ez dute aditz jokorik.

Bada, mota horretako perpausen erabilera dihardu EGLU VIIk. Zehatz jardun ere. Aipatutako perpaus-motak xehe deskribatzeaz gain, zenbait erabilera desegokiren berri ematen digu. Artikulu honen bidez, oraindik orain egiten ditugun akats horietako batzuen berri eman nahi dizuegu, modu laburrean.

-TZERAKOAN eta -TZEAN

Denborazko perpausetan, balio bertsua daukate bi formek. Horren analogia okerren ondorioz edo, -TZEAN formaren beste balio batzuetarako gaizki erabili izan da -TZERAKOAN forma. Hala, azken horrek ez du aukerarik *zertan* osagarri gisa edota azalpen gisa erabiltzeko:

*Bakoitzari berea ematerakoan datza justizia.
*Hain gaizki ikusterakoan, ospitalera eraman zuten zuzenean.

Kasu horietan, -TZEAN formarekin eratu beharko lirateke esaldiak:

Bakoitzari berea ematean datza justizia.

Hain gaizki ikustean, ospitalera eraman zuten zuzenean.

-TZEAGATIK vs -TU(IZAN)AGATIK

Bien arteko aldea sintaktikoa eta semantikoa da; izan ere, lehenengoa kausazkoa edo helburuzkoa da; bigarrena, aldiz, kontzesiboa. Hala ere, zenbaitetan nahastu egiten dira bien arteko aspektu formalaren auziagatik.

*Gaizki aparkatu izanagatik zigortu naute.

Nahiz eta aspektu burutuko esaldia izan (jada aparkatu dut), kausazko perpaus baten aurrean gaude; alegia, -TZEAGATIK eskatzen du.

Gaizki aparkatzeagatik zigortu naute.

Hortaz, kontuz honelako esaldiekin:

*Eskerrik asko etorri izanagatik [=etorri zareten arren(?)]

*Ezin zitzaion errurik leporatu lehenago ez konturatu izanagatik [=nahiz eta lehenago ez konturatu (?)]

-TZEKOTAN

Baldintza perpausak eratzeak forma horrek badu beste formetik berezitasunik. Ez dauka, esaterako, -TUZ GERO markaren erabilera-esparru bera. Labur esanda, esan liteke etorkizuneko hipotesiaren kutsua duela, baina ñabardura batekin. Izan ere, baldintza perpaus adierazten dena ez da ondoren perpausa baino lehenago gertatzen, edo behintzat ez da kausa zuzena izaten.

Trenbidean ibiltzekotan, metroko langilei deitzea komeni da.

¹ Aurreko seiak Euskaltzaindiaren webgunean kontsulta daitezke: <http://www.euskaltzaindia.net/gramatika>

Adibideak borondare bat adieraz dezake (trenbidean ibili nahia) edo helburua (trenbidean ibili ahal izatea), bata ala bestea aurretik zer egitea komeni den azaltzen da. Baldintza perpausa ez da ondorearen kausa.

*Bihar partida irabaztekoan, lehenak jarriko gara.

Kasu horrek ez du balio adierazi nahi bada partida irabazteak lehenengo postua dakarrela (kausa zuzena). Horretarako, -TUZ GERO erabili beharko genuke:

Bihar partida irabaziz gero, lehenak jarriko gara.

Bestalde, bada ñabarduraren bat honako esaldi bi hauen artean:

Informazio gehiago nahi izanez gero, udalletxera deitu.

Informazio gehiago nahi izatekoan, udalletxera deitu.

Biak ala biak dira proiektiboak. Horrelakoetan, -TZEKOTAN erabiltzeak urrundu-edo egiten du hipotesia; alegia, informazio gehiago nahi izatea.

NAHITA

Nahi izan aditzaren gainean eraturako adberbio lexikalizatua da.

Gara berriotan ere, nahita ematen zaie jaten gezurrei.

Letra xehea nahita eginiko hautua da.

Forma horrek ezin du aurretik aditz bat hartu. Horrelakoetan, *nahirik* edo *nahian* erabiltzen da haren ordeza:

*Zergati bat aurkitu nahita nabil eta ez dut aurkitzen [aurkitu nahian/nahirik]

*Liburutegi Handia berreraiki nahita zebilen Kleopatra [berreraiki nahian/nahirik]

-TUZ ≠ -TZEN

Oraindik nahastu egiten dira bi formen erabilera-eremuak. Lehenak NOLA galderari erantzuten dio; bigarrenak, berriz, ZERTAN galderari. Beraz, aditz nagusiari egiten zaion galderak zehazten du bataren ala bestearen erabilera.

*Ongi elikatzen segurtatzen da osasuna [ZERTAN segurtatzen da osasuna (?)]

Ongi elikatuz segurtatzen da osasuna [NOLA segurtatzen da osasuna?]

Gauza bera hauekin:

*Irakurtzen ikasten dute haurrek testuak interpretatzen.

*Aritzen ikasi dut pianoa jotzen.

Perpaus erlatibo jokutugabeak eta aspektua

Jokutugabedun perpaus erlatiboak partizipio bidez eratzen dira; hain zuzen ere, -TA eta -IK atzizkien bidez. Horren ondorioz, badirudi burututako ekintzak adierazteko soilik erabil daitezkeela.

Ezagutzen dituzu hemen egon diren haurrak?

Ezagutzen dituzu hemen egondako haurrak?

Egoera bukatu ez dela adierazteko perpausen kasuan ez da egokia perpaus erlatibo jokutugabea erabiltzea:

Ezagutzen dituzu hemen dauden haurrak?

*Ezagutzen dituzu hemen egondako haurrak?

Halaber ez da erabili behar etorkizuneko gertakaria aipatzen duten perpaus erlatiboetarako:

Erantzun berehala bihar goizean bidaliko dizudan mezuari.

*Erantzun berehala bihar goizean bidalitako mezuari.

Dena dela, Euskaltzaindiak ontzat ematen ditu geroan kokatutako gertakariak perpaus erlatibo jokutugabeekin ematea, baldin eta testuinguru egokian ematen badira.

Egidazu zure galdera, zoaz etxera eta orduan irakurriko duzu nik bidalitako erantzuna.

Kasu horretan, perpaus erlatiboan aipatzen den erantzuna oraindik egin gabe den galdera bati erantzuten diola ulertzen da, nahitaez geroan.

-TZEKO perpausen eta subjuntiboaren baliokidetasuna

Mota horretako perpaus osagarri jokutugabeak bi moldetakoak izan daitezke, *zer* galderari erantzuten diotenak eta *zertarako* galderari erantzuten diotenak.

Bihar goizean etortzeko esan dit. [Zer esan dit?]

Hurrengoan kontuz jarduteko esan dizu. [Zertarako esan dizu?]

Orokorrean, perpaus jokutugabeak subjuntiboazko adizkien baliokideak dira:

Bihar goizean etor nadin/nadila esan dit. Hurrengoan kontuz jardun dezazun esan dizu.

Hala ere, bada kontuan izan beharreko kasu bat. Zertarako kasuen esaldietako perpaus bien erreferentzia edo subjektua bera denean, ez dira zuzenak subjuntiboazko adizki bidez eratutako perpausak; horrelakoetan hobe dugu -TZEKO perpaus jokutugabea. Ikus dezagun:

Mikelek hegazkina hartu zuen, lagunak aurea ez hartzeko.

[Ez dago erreferentziakidetasunik: Mikelek hegazkina hartu, lagunak aurea hartu]

Mikelek hegazkina hartu zuen, lehenago iristeko.

[Erreferentziakidetasuna dago: Mikelek hegazkina hartu, Mikel lehenago iritsi]

Lehenengo esaldia subjuntiboazko adizkien bidez ordezkari daiteke. Bigarren kasuan, ordeza, egitura okerra izango litzateke.

Mikelek hegazkina hartu zuen, lagunak aurea har ez ziezaiola.

*Mikelek hegazkina hartu zuen, lehenago iritsi zedin.

Kontuz beraz:

*Besaulki bat ekarri dut eroso irakur dezadan. [eroso irakurtzeko]

*Autobusa erabiltzea erabaki dut lantokira azkarrago hel nadin. [azkarrago hel-tzeko] ■

Zein izango da paperezko egunkarien etorkizuna?

NEREA PIKABEA

KAZETARIA

Teknologia berriek eta Internetek irauli egin dute kazetaritzaren mundua.

Azkarrago jasotzen dugu gaur egun informazioa, ordenagailuaren zein sakeleko telefonoaren bitartez, eta orain arte papera euskarri izan duten egunkariak formatu digitalera egokitzen ari dira. Oraingoz Internetek ez du diru-sarrerarik bermatzen, eta hori gutxi balitz, krisi ekonomikoak murriztu egin du egunkarien diru iturria. Ondorioz, finantziazio eredu berrien bila dabilta egunkarietako enpresa arduradunak. Ingurumaria horretan, paperezko egunkarietokizunean zer bide jarraituko duten jakin nahi izan dugu.

PEDRO ONTOSO,

*El Correo*ko zuzendariordea:

‘Gaur gaurkoz, jende gehienak paperaren bitartez jasotzen du informazioa’

Zer eragin izan dute teknologia berriak zuen egunkarian? Zer eragozpen edo mesede sortu ditu? Eta zer nolako estrategiak jarri dituzue abian egoera berrira egokitzeko, egoera digitalera egokitze-ko? Aukera gisa ikusten duzu kazetaritzaren etorkizuna?

Prensa, birmoldaketa teknologiko batean murgilduta dago; hori begi-bistakoa da. *El Correo*ren kasuan, duela hamabost urte sortu zen gune digitala, eta sortu zenetik paperean ateratzen den egunkariari lotuta egon da beti; eta alderantziz ere bai. Denbora horretan, Internet informazioa jasotzeko erreferente nagusia bilakatu da herritar gehienentzat; telebista eta irratia bezalako hedabideen aurrean ere nagusitu egin da. Irakurlearengana iristeko beste aukera bat ikusi dute sarean egunkari handiek. Halaber, paperaren bidez ezinezkoa litzatekeen beste era bateko edukiak –bideoa eta audioa, esate baterako– eskaintzeko aukera ikusi dute. Multimedia edukiak bere webgunean eskaintzen lehenetariko hedabidea izan zen bere garaian *El Correo*. Komunikazio digitalaren sektorean lehena izaten jarraitzen du elcorreo.com webguneak; lehenengo postuan dago euskal komunikabideen rankingean eta informazioa jasotzeko erreferentziazko webgunea da Euskadin. 190.000 erabiltzaile ditu egunero, bi milioi eta erdi baino gehiago hileroko. Urtetik urtera irakurle kopuruaren markak hausten ditu egunkari honen webguneak, Nielsen NetRatings enpresak emandako datuen arabera (Espainiako hedabide digitalek dituzten

irakurle kopuruaren datuak kontrolatzen ditu enpresa horrek).

Nola antolatuko dituzue lantaldeak? Kazetarien profila aldatuko dela uste duzu? Eta irakurleen profila ere aldatu da?

Edukia papererako eta webgunerako izango dela pentsatuz lan egiten dute kazetariak. Batzuek aurreratu egin behar izan dute lanera sartzeko ordua, orain denda 24 orduz irekita baitauek. Eta gero eta garestiagoak dira albisteak. Minuturo ari dira munduan gertatzen dena ematen –webguneak irati batekin du antza–. Beraz, informazio analitikoagoak egitera behartuta dago kazetaria, irakurlearentzat lagungarri izango diren azalpen gehiago ematera, eta horretarako, ongi prestatuta eta ongi trebatuta egon beharra dago.

Lan egiteko modua aldatuko da? Zertan? Dagoeneko aldatu da. Paperean zein digitalean ateratzen denaren batuketa da *El Correo* egunkaria. Marka bererako lan egiten dugu, formatu desberdinetan eta eduki eta ikuspuntu desberdinduekin. Michael Eisner Walt Disney eta Paramount Pictures enpresetako presidente izandakoak behin esandako esaldi honekin erabat ados nago: “Historia on batekin beti salduko du, euskarria edozein dela ere”. Betiko ekuazioa da: zintzotasuna, zorrozatasuna eta sinesgarritasuna.

Nondik lortuko dute finantziak zuzendari nagusia?

Kazetarien eta komunikabideen jabe diren enpresen bizitza aldatzen ari da, krisi ekonomikoaren eta iraultza teknologikoaren ondorioz. Egunkariok irakurleak eta iragarleak behar ditugu. Aurrerantzean ere izango ditugu prentsa erosiko dutenak, paperean zein Interneten; eta iragarleak bi euskarri horiek erabiliko dituzte. Krisi ekonomikoa tarteko, momentua zaila izaten ari da guztiontzat, baina kontsumoa mugitzen hasi bezain laster, abian izango da berriro publizitate merkatua.

Orain arte pisu handia izan dute paperezko egunkariak iritzi publikoan. Hori aldatu egingo dela uste duzu? Eragin kortasuna galduko dutela uste duzu? Gaur gaurkoz, jende gehienak paperaren bitartez jasotzen du informazioa. Informazioa erraz ematen den garai honetan, irakurleek argi dute albiste fidagarrienak egunkarietan daudela. Eta fidagarritasuna da egunkariaren indargune nagusia. Batez ere tokiko informazioari dagozkion goiburuek oso identifikatuta daude euren komunitatearekin, eta goiburu horien balioak albiste eta iritzi iturri izaten jarraitzen du. ●

BINGEN ZUPIRIA

Deia egunkariako zuzendari nagusia:

‘Nondik lortuko dute finantziak Interneten dauden egunkariak?’

Zer eragin izan dute teknologia berriei zuzendari nagusia? Zer eragozpen edo mesede sortu dituzte? Eta zer nolako estrategiak jarri dituzue abian egoera berriera egokitzeko, egoera digitalera egokitzeko? Paperean argitaratzeari utzi behar zaio, edota papera eta Internet uztartuko dituen bidea bilatu behar da?

Dudarik gabe teknologiaren eragina handia izan da, bai egunkariak diseinatu, idatzi eta inprimatzeko moduan, eta bai edukiak irakurri eta jarraitzeko irakurleak erabiltzen dituen moduetan ere. Mesedegarriak izan dira aldaketak, nahiz eta zailtasun batzuk ere begi-bistakoak diren. Ez daukat irizpiderik papera desagertuko den esateko. Gaur egungo egoeran, ordea, paperik gabe ez litzateke edukirik izango sarerako, eta prentsa editatzen duten enpresen finantziak zuzendari nagusia gaur gaurkoz paperari lotuta dago neurri handi batean. Irakurleari dagokionez, gero eta gehiago dira informazioa euskarri digitalean irakurtzen dutenak, baina kontsumoa mistoa da, edo osagarria: egunkarietako informazioa ordenagailuan edo telefonoan jarraitzen duenak, paperean ere irakurtzen du.

Nola antolatuko dituzue lantaldeak? Kazetarien profila aldatuko dela uste duzu? Eta irakurleen profila ere aldatu da? Lan egiteko modua aldatuko da? Zertan?

Gaur egun daukagun estrategian bi bide daude. Batetik, egunean zehar sortzen diren albisteak daude, hedabide guztiek eskura dituztenak; horiek berehala igotzen ditugu sarera. Beste albisteak, geuk landu ditugunak edo geuk lortu ditugunak, paperean argitaratu ondoren eskegitzen ditugu egunean behin. Egunkari askok beste pauso bat eman dute: sarera egunean behin igotzen dituzten albiste horietako batzuk kontsumitzeko, harpidetzara edo ordainketa egitera behartzen dituzte irakurleak. Uste dut gero eta gehiago nagusituko dela ordainketaren bidea. Sarea ezin daiteke erabat doan izan. Horrek guztiak, jakina, eragina du lantaldeetan eta lan egiteko moduetan. Gure egunkarian, hedabide gehienetan bezala, lantalde ezberdinak dauzkagu sarerako eta papererako. Pentsatzen dut enpresa editore guztien ametsa edo helburua dela baliabideak partekatzea eta denak denerako lanean ipintzea. Erresis-

tentzia handiak daude kazetarien aldetik, eta lanaren antolaketa aldetik ere ez dago kontua argi.

Nondik lortuko dute finantziakzioa paperean argitaratzen diren egunkariet?

Gaur egungo galdera ez da hori, alderantzizkoa baino. Nondik lortuko dute finantziakzioa Interneten dauden egunkariet? Aldaketa handiak izan diren arren, paperezko euskarrietan lortzen dituzte egunkariet diru sarrerarik handienak eta ez webean. Gerora begira, seguruenik, ordaindu egin beharko da, gero eta gehiago, webean informazioa eta analisisia modu zabal eta sakonean kontsumitzeko.

Orain arte pisu handia izan dute paperezko egunkariet iritzi publikoan. Hori aldatu egingo dela uste duzu? Eraginkortasuna galduko dutela uste duzu? Uste dut papera/digitala binomioa, edukiaren ikuspegitik behintzat, ez dela egiazkoa. Webean gehien irakurtzen diren egunkariak paperean gehien saltzen direnak dira. Edukien sorkuntzaren ikuspuntutik eta kontsumoaren ikuspuntutik, komunikazio enpresek edukiak sortzen dituzte, eta eduki horiek bide ezberdinen bitartez banatzen dira, dela papera dela sarea. Kontsumitu ere bide desberdinetatik egiten dira: papera, ordenagailua, telefono mugikorra, tableta... Lehen kontua, beraz, ez da euskarria, edukia baino. Horrekin batera, beste eztabaida bat dago: nola egin daitezke eramangarriak prentsaren edizioari lotutako enpresak? Nola bermatu sortutako produktuak diru sarrerak ekarriko dituela eta ordaindu egin beharko dela edukiak kontsumitzegatik? ●

IÑAKI SOTO

Gara eta NAIZeko zuzendaria:

‘Prensa idatziak eta, orokorrean, komunikabideek industria-birmoldaketa behar dute’

Zer eragin izan dute teknologia berriek zuen egunkarian? Zer eragozpen edo mesede sortu dituzte? Eta zer nolako estrategiak jarri dituzue abian egoera berrira egokitzeo, egoera digitalera egokitzeo?

Teknologia berriek ekarpen itzela egiten diote kazetaritzari eta kazetariari. Negozio gisa, ordea, orain arteko ereduak kinkan jarri dute, eta, ondorioz, lanbidea bera, edo gutxienez lanpostu asko, kolokan daude gaur egun. Nolanahi ere, teknologia berrien garapena aldaketa kultural zabalago baten parte da, eta ezin da prentsa idatziaren krisiaren iturri bakar gisa ulertu. Prentsa idatziak eta, orokorrean, komunikabideek industria-birmoldaketa behar dute. Enpresak birmoldatu behar dira; logistikan aldaketak halabeharrez emango dira, diru iturriak ugalduko dira eta diru sarrerak murriztu... Administrazioak erronka handia du hemen, horri babesa ematen eta an-

tolatzen laguntzen. Nolanahi ere, gure testuinguruan garatu den eredu klientelarraren ondorioz, inork ez dio derrigorrezkoa den birmoldaketari ekin nahi.

Paperean argitaratzeari utzi behar zaio, edota papera eta Internet uztartuko dituen bidea bilatu behar da?

Nire ustez papera ez da hilko, baina gaur egun ezagutzen ditugun egunkariet alderatuta, asko aldatuko da: orrialde kopuruan, generoetan, banaketan... Papera analitikoagoa, sakonagoa, literarioagoa, pedagogikoagoa izango da aurrerantzean, ez horren “informatiboa”. Nolabait esateko, orain arte Interneteko orrialdeak zituzten egunkariak ezagutu ditugu eta hemendik aurrera elementu horien ordena aldatzen joango da. Adibidez, Interneten sortu eta, geroago, papereko produktuak sortu eta salduko dituzten komunikabideak gero eta ohikoagoak izango dira.

NAIZ plataforma digitala sortu duzue. Nola antolatu dituzue lantaldeak? Kazetarien profila aldatu da? Beste irakurle mota baten bila zabilzate?

Bi joera kontraesankor baino beharrezko ikusten ditut hemen. Alde batetik, kazetariak kanal desberdinetarako lan desberdinak idatzi beharko ditu. Espezializazioa ere geroz eta gehiago baloratuko da. Kazetaria bera komunikabide jakin batekin edo batekin baino gehiagorekin erlazionatutako marka izango da. Ondorioz, orain arte ezagutu ditugun erredakzio ereduak aldatzen joango dira. Une honek trantsizio batean gaude, uneak badu izaera esperimental bat. Egiturak, enpresak, irakurleak eta langileak aldi berean ari dira hau jasaten, ezagutzen eta horretara moldatzen. Ez da eroso, baina derrigorrezkoa da eta hortik etorriko da eredu berria.

Nondik lortzen duzue NAIZ platformari eusteko finantziakzioa?

Paradoxikoki, NAIZen diru iturri nagusia egunero Gara erosten dutenek egiten duten ekarpena da. Sarri Internetez hitz

egiten denean eta bertan dauden edukiak debalde direla esaten denean, inkontzientziaz edo maltzurkeriaz, ez da onartzen norbait eduki horiek ekonomikoki sostengatzen ari dela. Areago, ordaintzen ari direnak ere ez dira horretaz oso kontziente, eta edizio digitalak hobesten dituztenek inozotzat edo analfabeto digitalizat hartzen dituzte, beraiei egiten ari diren mesedea kontuan hartu gabe.

Gure abantaila konpetitiboetako bat zera da: komunitate batek sortu gintuen, politikaren eta komunikabideen arteko harremanari garrantzi handia ematen dion jende multzo zabal baten ekimenez sortu ginen egunkari gisa. Trantsizio egoera honetan komunitate horren babesa oso garrantzitsua da, hil ala bizikoa. ●

TXEMA RAMIREZ DE LA PISCINA,
EHUko kazetaritza irakaslea eta
Hedabideak, Gizartea eta Hezkuntza Ikerketa
taldeko burua:

‘Egunkariak birmoldaketa sakon bat egin beharko dute’

Zer eragin izan dute teknologia berriek kazetaritzan? Zer kalte edo mesede sortu dituzte?

Paradigma aldaketa izugarria dago. Azken bi mendeotako kazetaritza eredua desagertzen ari da, ia bat-batean. Jokaleku berri horretan ez da ikusten biziraupena bermatuko duen eredurik. Teknologia berriek onurak ekarri dituzte, zalantzarik gabe. Gaur egun, kalitatezko kazetaritza egitea errazagoa da, baina paradoxikoki ikusteko zailagoa da, teknologia berriek lan egiteko dinamika ero bat inposatu baitute: enpresek nahi dute ahalik eta etekinik handiena denbora laburrenean, eta horrek ekarri du kazetaritza egiteko modu azkar bat, *fast journalism* delakoa.

Aukera edo galera gisa ikusten duzu kazetaritzaren etorkizuna?

Garbi dago aukera dela, baina krisi ekonomikoko ikaragarri bat dago, eta horrek ekarri du hainbat lanpostu eta hainbat komunikabide desagertzea. Ohiturak aldatu egin dira, idatzizkoaren paradigma gainbeheran dago, eta ikus-entzunezkoarena, berriz, gorabidean. Duela zenbait urte, gure irakasle izandako Jose Luis Martinez Albertosek esan zuen 2020rako egunkariak desagertuko zirela. Astakeriatzat jo genuen gehientsuenok hark esandakoa. Nik ez dakit 2020rako denak desagertuko diren, baina denek birmoldaketa sakon bat egin beharko dute. Ziztu bizian datoz aldaketak, uste genuena baino azkarrago.

Paperean argitaratzeari utzi behar zaio edota papera eta Internet uztartuko dituen bidea bilatu behar da?

Papera ez da desagertuko, baina Estatu Batuetan gertatu den bezala gertatuko da, egunkari batzuek erabakiko dute asteen zehar digitalean eta asteburuetan paperean ateratzea; besteak beste, papera garestia delako, banaketa kostuak handiak direlako, eta ez du konpentsatzen.

Kontua da jokaleku berri horretan ez dela ikusten biziraupen ekonomikoa bermatuko duen eredurik, zerenez momentuz Internetek, oraindik, dirurik ez du ematen. Edukiagatik kobratzen saiatu dira behin baino gehiagotan, baina horrek ez

du funtzionatu. Internetekin ohitu gara informazioa doan jasotzera eta orain ez gaude prest ordaintzeko. Beraz, nik uste dut orain hurrengo erronka dela tablet eta sakeleko telefonoetarako edizioak sortzea.

Nola antolatuko dira lantaldeak? Kazetarien profila aldatuko dela uste duzu? Errealitate horretara egokitzeko zer urrats ematen ari da unibertsitatea?

Kazetaritzaren DNA aldatzen ari da. Egokitze fase horretan gaude. Unibertsitatean aldaketak nik nahiko nukeena baino motelago doaz, baina kanpotik uste dena baino azkarrago. Datorren ikasturtean 4. Multimedia Komunikazio Masterra egingo da. Orain, Boloniak aukera eman digu zenbait irakasgai berriitzeko; Internetekin lotura duten gero eta irakasle gehiago sartzen ari dira. Baina egia da, baita ere, autokritika gogorra egin behar dugula. Idazkuntzarekin zuzenean zerikusia duten irakasgai gutxi daude, baina apurka apurka gauzak aldatzen ari dira.

Orain arte pisu handia izan dute paperezko egunkariak iritzi publikoan. Hori aldatu egingo dela uste duzu? Eraginkortasuna galduko dutela uste duzu? Eragina murrizten ari da. Duela hogeita bost bat urte prentsako kazetariok bagenuen izen bat, baina hori galtzen joan da, beste lanbideetan bezalaxe. Nik uste dut hedabideen kasuan gainera, dibortzio handi bat egon dela iritzi publikoaren eta iritzi publikatuaren artean; eta hemen, Euskal Herrian, adibide asko daude.

Eragina murrizten ari da, gizartea gero eta eszeptikoagoa delako; ez gara ia ezertaz fidatzen. Hori, hala ere, ez da txarra: horrek esan nahi badu guk gaitasuna dugula beste iturri batzuetara jo eta informazioa kontrastatzeko, seinale ona da. Baina ez dut uste hori gertatzen ari denik. Jendeak, gero eta gehiago, azaleko informazioa jasotzeko joera du. ■

Ariketak78

ADMINISTRAZIOA
EUSKARAZ

I. Euskaltzaindiaren *Hiztegi Batua* kontuan hartuz, aukeratu zuzena.

1. a) Emakumeen esanetan, eguzki galdatan egotea baino hobe da zuhaitzen **gerizpea**.
b) Emakumeen esanetan, eguzki galdatan egotea baino hobe da zuhaitzen **gerizapea**.
2. a) Ipuin askok irakurlea ukitu edo haren barrenean **gili** egiten dute.
b) Ipuin askok irakurlea ukitu edo haren barrenean **kili-kili** egiten dute.
3. a) **Giltzurri**n emaileak bilatzeko orduan, medikuek senideen artean egiten dute.
b) **Giltzurrun** emaileak bilatzeko orduan, medikuek senideen artean egiten dute.
4. a) Milaka lagun batuko dituen jaialdiak **ginga** jarriko die ospakizunei.
b) Milaka lagun batuko dituen jaialdiak **ginda** jarriko die ospakizunei.
5. a) Gatz-piperrez ondu patatak, eltze beltzean jarri eta **ekilore** olio estali.
b) Gatz-piperrez ondu patatak, eltze beltzean jarri eta **girasol** olio estali.
6. a) Laikoen funtzioa indartzea aipatzen dute **girstino** anitzek.
b) Laikoen funtzioa indartzea aipatzen dute **gixertino** anitzek.
7. a) Lanera murrizketak iritsi zaizkigu guri ere. Gastuak **gitxitu** eta alde guztietatik aurrezte da helburua.
b) Lanera murrizketak iritsi zaizkigu guri ere. Gastuak **gutxitu** eta alde guztietatik aurrezte da helburua.
8. a) **Gizagajo** horien esplotazioa erabatekoa izan da herrialde hartako ekonomiak langileak horrelako egoeratan egotea ahalbidetzen duelako.
b) **Gizagaixo** horien esplotazioa erabatekoa izan da herrialde hartako ekonomiak langileak horrelako egoeratan egotea ahalbidetzen duelako.
9. a) Harmonian bizi den herri bat izan arren, desagertzeko zorian dagoen **gizajende** baten aurrean gaude.
b) Harmonian bizi den herri bat izan arren, desagertzeko zorian dagoen **gizakente** baten aurrean gaude.
10. a) Gauza gogorak esan dizkidate, transzendentalak, baina ikuspegi **gizazko** batetik betiere.
b) Gauza gogorak esan dizkidate, transzendentalak, baina ikuspegi **gizatiar** batetik betiere.

IVAP

HERRI ARDURALARITZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

Ariketak 78

2. «EGLU VII: perpaus jokatu gabeak» artikulua en egileak planteatzen duenaren ildotik, identifikatu eta moldatu hobe daitezkeen esaldiak.

1. Prozedura gelditzeko epailearen jakinarazpena jaso izanagatik eteten bada preskripzio-epea, berriz hasiko da konputatzen.
2. Gure zerbitzuei buruzko erantzunen puntuazioa aztertuz ebaluatzen dugu bezeroaren asebetetze maila.
3. Terminoen sakabanaketa horri aurre egin nahirik, azken urte hauetan ahaleginak egin dira erabilera handiko dokumentuak edo errotuluak modu berean emateko.
4. Komeni zaizu zereginak urratsetan zatitzea eraginkortasunez jardun dezazun.
5. Haren iritziz, Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza ofizialak erabiltzeko aukera-berdintasuna ziurtatzerakoan oinarritu beharko litzateke Plangintzaldia.
6. Hizkuntza bataren edo bestearen aldeko aukera ahal den neurrian librea izatea lortu behar da. Alegia, hizkuntza bat aukeratu izanagatik ezin da sortu kostu edo eragozpen handiegirik.
7. Bihar aurkeztutako edukiek webgune berriztatuen ildo nagusiak erakutsiko dituzte.
8. Lizitazioa atzeratu egingo da, baldintza-pleguen aurkako erreklamazioen bat aurkeztekotan.
9. Arartekoak arlo horretan gauzatu ohi duen jarduera herritarrek bidaltzen dizkioten banakako kexak aztertzean datza.
10. Normalean MPEG edota AVI formatuetara konbertitzen ditugu azkarrago deskarga ditzagun.
11. Bisita horietan, zentro bakoitzak eskainitako zerbitzuen berri (kontsultak, ikastaroak) ematen diete ikasle potentzialei.
12. Datu pertsonalak behar ez den bezala erabiltzekotan, beste eskubide batzuk bidegabeki murrizten dira.
13. Aukera hain zabala izanik ere, zenbaitetan, gaztelaniaz gaizki daudenak, euskaraz ere, antzera itzuli nahita, gaizki egiten ditugu.
14. Hitzak baino unitate konplexuagoak aztertzen eta zuzentzen lortuko dugu idazki egoki bat.

3. Adierazi zenbaki bidez honako hitz hauei dagozkien sinonimoak zein diren.

1	larderiatu		harri zabala, baldosa
2	kalapita		urduri
3	erdeinatu		egokitu, adaptatu
4	akigarria		ahul, mengel
5	harlauza		aldata
6	doitu		iskanbila, liskarra
7	artega		nekagarria, unagarria
8	maskal		profil, perfil
9	soslai		gutxietsi, arbuiatu
10	besteratu		mehatxatu, amenazatu

4. Bete itzazu esaldietako hutsuneak aurreko ariketako hitzekin.

1. EAEko egituren azterketa egin eta lan antolaketa _____ egingo dutela esan du Idoia Mendiak.
2. Dioxinen inguruan sortu den _____ ez litzateke hain handia izango osasunarentzat horren kaltegarriak ez balira.
3. Lan _____ izan da baina merezi izan du!
4. Gasteizko parkeetan argi gutxi dagoela uste baduzu, zure kalean _____ batzuk loka badaude... herritarren postontzia erabil dezakezu Udalari zure kexa edo iradokizuna egiteko.
5. Atxilotuak pertsona bat labana bat erabiliz _____ zuen hitzez zirikatu eta hainbatetan mehatxatu ostean, Herrizaingo Sailak gaur jakinarazi duenez.
6. Hara eta hona dabil jendea, _____, Gasteizko karriketan.
7. Zuhaitz hura zimel eta _____ ageri zen, ia hosto alerik ere gabe.
8. Nire proposamena arrazoirik gabe _____ zidaten eta alde egin nuen bileratik haserre.
9. Salaketarekin, auziaren inguruko arreta _____ nahi izatea leporatu dio Nafarroako presidentek.
10. Zein da lineako komunitatearen euskarazko erabiltzailearen _____?

Soluzioak78

ADMINISTRAZIOA
EUSKARAZ

- I. 1. a 2. b 3. b 4. a 5. a
6. a 7. b 8. b 9. a 10. b
2. 1. Prozedura gelditzeko epailearen jakinarazpena **jasotzeagatik** eteten bada preskripzio-epea, berriz hasiko da konputatzen.
2. Gure zerbitzuei buruzko erantzunen puntuazioa **aztertuz** ebaluatzen dugu bezeroaren asebetetze maila. **ONDO**
3. Terminoen sakabanaketa horri aurre egin **nahirik**, azken urte hauetan ahaleginak egin dira erabilera handiko dokumentuak edo errotuluak modu berean emateko. **ONDO**
4. Komeni zaizu zereginak urratsetan zatitzea eraginkortasunez **jarduteko**.
5. Haren iritziz, Autonomia Erkidegoko bi hizkuntza ofizialak erabiltzeko aukera-berdintasuna **ziurtatzean** oinarritu beharko litzateke Plangintzaldia.
6. Hizkuntza bataren edo bestearen aldeko aukera ahal den neurrian librea izatea lortu behar da. Alegia, hizkuntza bat **aukeratzeagatik** ezin da sortu kostu edo eragozpen handiegirik.
7. Bihar **aurkeztuko ditugun** edukiek webgune berritatuaren ildo nagusiak erakutsiko dituzte.
8. Lizitazioa atzeratu egingo da, baldintza-pleguen aurkako erreklamazioaren bat **aurkeztuz gero**.
9. Arartekoak arlo horretan gauzatu ohi duen jarduera herritarrek bidaltzen dizkieten banako kexak **aztertzean** datza. **ONDO**
10. Normalean MPEG edota AVI formatuetara konbertitzen ditugu azkarrago **deskargatzeko**.
11. Bisita horietan, zentro bakoitzak **eskaintzen dituen** zerbitzuen berri (kontsultak, ikastaroak) ematen diete ikasle potentzialei.
12. Datu pertsonalak behar ez den bezala **erabiliz gero**, beste eskubide batzuk bidegabeki murrizten dira.
13. Aukera hain zabala izanik ere, zenbaitetan, gaztelaniaz gaizki daudenak, euskaraz ere, antzera itzuli **nahian**, gaizki egiten ditugu.
14. Hitzak baino unitate konplexuagoak **aztertuz** eta **zuzenduz** lortuko dugu idazki egoki bat.

3.

1	larderiatu	5	harri zabala, baldosa
2	kalapita	7	urduri
3	erdeinatu	6	egokitu
4	akigarria	8	ahul, mengel
5	harlauza	10	aldata
6	doitu	2	iskanbila, liskarra
7	artega	4	nekagarria, unagarria
8	maskal	9	profil, perfil
9	soslai	3	gutxietsi, arbuia
10	besteratu	1	mehatxatu, amenazatu

4. 1. EAEko egituren azterketa egin eta lan antolaketa **doitu** egingo dutela esan du Idoia Mendiak.
2. Dioxinen inguruan sortu den **kalapita** ez litzateke hain handia izango osasunarentzat horren kaltegarriak ez balira.
3. Lan **akigarria** izan da baina merezi izan du!
4. Gasteizko parkeetan argi gutxi dagoela uste baduzu, zure kalean **harlauza** batzuk loka badaude... herritarren postontzia erabil dezakezu udalari zure kexa edo iradokizuna egiteko.
5. Atxilotuak pertsona bat labana bat erabiliz **larderiatu** zuen hitzez zirikatu eta hainbatetan mehatxatu ostean, Herrizaingo Sailak gaur jakinarazi duenez.
6. Hara eta hona dabil jendea, **artega**, Gasteizko karriketan.
7. Zuhaitz hura zimel eta **maskal** ageri zen, ia hosto alerik ere gabe.
8. Nire proposamena arrazoirik gabe **erdeinatu** zidaten eta alde egin nuen bileratik haserre.
9. Salaketarekin, auziaren inguruko arreta **besteratu** nahi izatea leporatu dio Nafarroako presidenteari.
10. Zein da lineako komunitatearen euskarazko erabiltzailearen **soslai**a?

IVAP

HERRI ARDURALARITZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

Hartza

ARRATE EGAÑA

IDAZLEA

uste zutenean eskubidea zutela beste lankide hutsei aginduak emateko. Ego guztiak, erdeinaturik sentituta, bazterturik, bulegoetako gudu-zelaian erasoka aritzen ziren, bete-betean harrapatuz balen kontrako jakarik gabeko edonor.

Komun zaharrean babesten ohi zen Ane; zortzi komun-ontzi eta sei konketa paretaren kontra, denak toska zuri zartatuz eginak. Zortzigarren komunean sartzen zen beti, irteeratik urrunena. Hodien kiratsa gorabehera, arnasa hiru aldiz astiro hartuta baretzen zen, eta komun-ontzian eseri, buruari esku artean eutsi eta lurzoruari begiratzen zion, harlauzak aztertzeke.

Granito itxurako konglomeratu gorri maskalean koloretako inkrustazioak gaineratzen ziren, irla flotatzaileak balira bezala noraezean. Puzzle sakabanatua zirudien, konposizioaren kodea nork topatuko zain. Denboraz, forma kaotikoek soslai zehatza hartu zuten; ondo begiraturaz gero, hainbat irudi gordetzen zen han. Komiki batetik ihes egindako izakiak zeuden: gorputz atalen bat puztuegi zeukana, konkorduna, kokotx ñimiñoduna, adats berde eta lurruntsua zerabilena. Lagunak zituen ere hiru hankako zakurra, katu zuri bi eta kapela zeraman sagua. Gustuko zituen zain itxurako erreka saltaria, palmondo-bailarako txokolatzeko etxea eta baso erdiko zentral nuklearra. Nolanahi ere, hirugarren harlauzako hartz urdina zen errealtatera egokien doitzen zena. Goitik behera gordetzen zituen proportzioak, eta biratzen zen eskortzo naturaletik begirada maltzurra jaurtitzen zuen. Hartz hura burutsua zen, eta salatzailea; horregatik besteratzten zuen Anek arreta berehala beste harlauzetara, zazpigarren eta zortzigar-

netara esaterako, zuhaiztiz eta ur-jauziz betetako paisaiak biltzen zituztenetara, zehazki.

Bilera amaiezinek, topaketa zatarrek eta eztabaida sasi-intelektualek merezi zuten komunerako hirugarren bisita hura. Artega, begiak granitoan ezarri eta arnasa sakonki hartu. Irudiak geldigaitz eta dardaratsu ageri ziren, beren egia ezkutaturik. Bigarren arnasaldiaren laguntzaz, harlauzen nahaspila ohiko hierarkiaren arabera taxutzeari ekin zion; hirugarrenean, pertsonaia taradunak azaldu ziren, eta zakurra, katuak, sagua, palmondoak, erreka gorria... Baina, hartza? Non zegoen hartz urdina? Alferrik arakatu zituen inguruko harlauzak, paretak, komun barrukoa: ihes eginda zegoen! Izutu zen.

Halako batean, kanpotik kolpatu zuten atea.

—Atera, Ane.

Han kanpoan zebilen hartza, eta bera harrapatu nahian! Komuneko estalkiaren gainera igo eta negarrez hasi zen. Handik gutxira, isilune labur baten ostean, berriro kolpatu zuten atea; oraingo hartan lankideak ziren, zuzendariordea eta zuzendaria ere hantxe zebiltzan, ohiko bilerak, deiak eta txostenak utzita.

—Ireki atea, mesedez.

Begoren ahotsa ezagututa irteten zen azkenik. Zorabiatzear, bi gazte arrotzek zeramaten esku-ohean etzan zen. Hartza han ezkutuan zegoela ohartarazi nahi zien, baina isilarazi egin zuten, errukiz. Irriñoa zirriboratu zuen gero, besteek antsietate-krisiaren adierazpenez hartu zutena. To hartza, berton zuentzat. ■

—**E**z zaitez berriro joan, Ane —esan zion Bego lankideak—, gaur bi aldiz egon zara honezkero.

Goiza ikaragarria izaten ari zen ordea: bilera orokorra, beste bat koordinatzailearekin, “garrantzirik gabeko” eztabaida bat administrariarekin fotokopia batzuen-gatik, liskarra lankide lardieratzaile batekin, eta, azkenik, hamaiketako hogeni minutuak ika-mikan, zein ote zen arterakustaldirik interesgarriena; nork bere aburu ezin jantziagoa garrasika jaurtiki zuen. Eta ogibide hura eroso zelakoan! Idazkari-ikasketak egin baino, hobe meatzari edo basozain sartu izan balitz.

Jatorra omen zen jendea, baina koordinatzaileak zuzendariordeak agindutakoa betetzen ez zutenean kalapita pizten zen, edo zuzendariordeak zuzendariari gaizki ulertzen zionean, edo lankide hutsek

Oinordetza uzteko askatasuna

Ondarea banatzeko lege ezberdinen mende dira EAEko hiritarrak

JON ARIZKUN

KAZETARIA

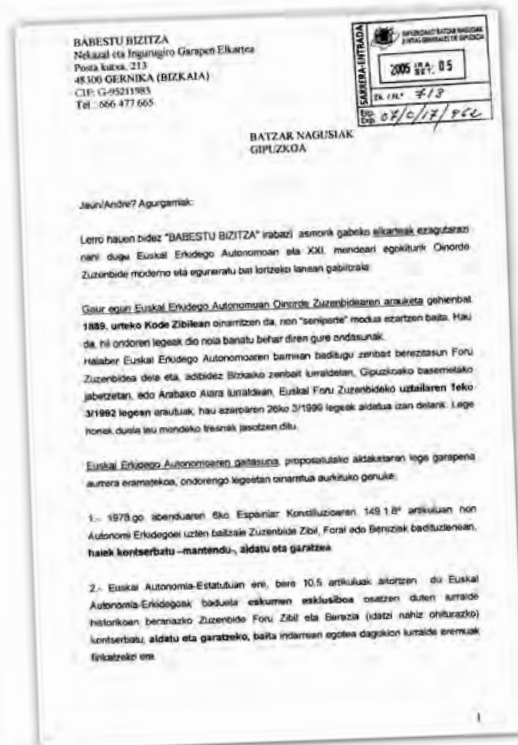
Krisia bizi dugu. Balioen krisia zen duela gutxi arte, baina ekonomiak hondoa jo duenetik diru krisiaren hots eta burrunbak aurreko orro guztiak estali eta isilarazi ditu. Krisi hitza bera ere higatu dugu, eta “depresioa” erabiltzen hasi zaizkigu agintari politikariak. Ez da, bistan da, ondasun handiak izateko garaia –inurriak beti izango du gehiago, txitxarrak baino–, baina beti bada zerbeit, Jean Baptiste Elizanbururen legean: “Badut andrea, badut semea / Badut alaba ere nik / Osasun ona batetik, / Ontasun aski bertzetik, / Zer behar dut gehiago nik?” Ondasunak banatzea, menturaz?

Ohitura –eta legea– da dituzkegun ondasunak seme-alabei uztea, tartean horrelakorik baldin bada, behintzat. Ondasunak banatzea gai konplikatu, delikatu, izan dute guraso askok, eta,

seguru, gure herrian ez da izango familiara oinordetzak adina eztabaida eta haserre ekarri duen auzirik. “Gaztetan anaiarekin haserretu, oinordetza zela-eta, eta etxetik bota zian” jasoa dio *Egungo Euskararen Hiztegiak* Bernardo Atxagari, eta, Anjel Lertxundiri, berriz, honako hau: “Ibili ziren, jakina, beste zurrumurru batzuk ere, senide guztiak liskartu zituen oinordetza kalapitatsu baten ingurukoak guztiak”. Oinordetza haserre iturri, bi idazle on aipuetan... Esaterako, oinordetza banatzeko askatasuna, batetik, eta legea, bestetik, ageri dira korapilo bihurriaren muinean.

Oinordetza gogoeta iturri

Joan den ekainaren 6an, testamentu egiteko askatasunari buruzko jardunaldia egin zen Bilbon, Bizkaiko Abokatuen Elkarteak eraturik. Oinordetzari dagokionean, gizarte egoera eta egoera juridikoa bateratu beharraz jardun zuen batek. Besteak Euskal Herriko Foru Zuzenbide Zibila garatzeko aukerak aztertu zituen. Honek oinordetza emateko erabateko askatasunak ekarriko lituzkeen ondorioak azaldu zituen. Hark “XIX. mendeko kodigoa eta XXI. mendeko dibortzioak” eman zion izena hitzaldiari. Tartean, “Ezin dut gura dudana moduan testamentu egin” izan zen Babestu Bizitza elkarteak kide Alberto Agirrebeitia- ren hitzaldia... Denek ere legeria garaian garaiko premietara egokitu beharra aldarrikatu zuten.

Babestu Bizitza elkarteak Gipuzkoako Batzar Nagusiei 2005ean egindako eskaria.

Babestu Bizitza elkarteak, esaterako, “Euskal Erkidego Autonomoan Oinorde Zuzenbide moderno eta eguneratua” lortzeko lanean ari zen 2005ean bertan, Bizkaiko eta Gipuzkoako Batzar Nagusietan “testamentua egin ahal izateko askatasun osoa jasoko duen lege bat” onartzeko eskaria egin baitzuen. Elkartearen arabera, gaur egun, EAEn bederen, Oinorde Zuzenbideak 1889. urteko Kode Zibila du oinarri, non seniparte modua ezartzen den; hots, legeak agintzen du pertsona fisikoa hil ondoren

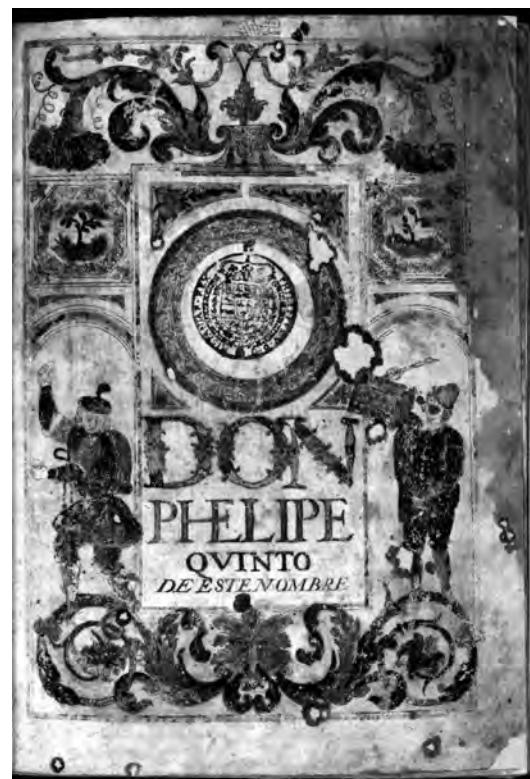
haren ondasunak nola banatuko diren. Legeak du agintzen, ez norberak. Alabaina, EAEn bertan ere denok ez ginateke egoera berean, Foru Zuzenbidea dela tarteko. Esaterako, Bizkaiko zenbait lurretan, Gipuzkoako baserrietako jabetzei dagokienetan eta Arabako Aiarako lurretan, modu ezberdinean dago arauturik ondasunen banaketa, hiru araudi diferenteren arabera. Zenbaitetan, duela lauhun urteko ohitura du oinarri araudiak, eta, honenbestez, ohitura zaharra eta bizimodu berria uztartu nahiko lituzke Babestu Bizitza elkarteak.

Legea aldatzea

Gaur egun gurean indarrean den Oinorde Zuzenbidea zaharkitua da. Babestu Bizitza elkarteak Bizkaiko eta Gipuzkoako Batzar Nagusiei egindako eskarietan agerienez, oraingo araudia XVI. mendean pentsatu zuten –Bizkaiaren kasuan, bederen–, eta “garai haietan nekazari gizartea zen gehiena, oso gutxi ziren lur edo ondareen jabeak. Gaur egungo errealitatea oso ezberdina da, ordea, jende gehienak etxebizitza baitu ondare bakarra, eta hirietan bizi baita”. Horregatik proposatu zuen elkarre horrek testamentu egin ahal izateko askatasun osoa jasoko duen lege bat onartzea, Autonomia Erkidego osorako. Horretarako, 1992ko Foru Zuzenbidea eredutzat hartzea proposatu zuen, non esaten baita hitzez hitz “kausatzailearen borondate askatasunaren errespetuaren sagarapenaren gehiengo adierazgarria Aiarako Foru idatzia eta ohiturazkoa da, beste Zuzenbide konparatuen irudiak berdindu baina inoiz gainditu ez dezaketena”. Itzulpenaren bihurria gorabehera, Aiarako lurretako legeria hobesten du Babestu Bizitza elkarteak, gainerako lurraldeetako gainetik. Izan ere, Aiaran auzotasun zibila dutenek, seniparte edo legitima izenekoari lotu beharrik gabe testamentua egiteko erabateko askatasuna dute, halaxe baitio Aiarako Foruak: “Aiarako auzotasun forala dutenek testa-

mentua, agintza edo dohaintza egiteko maila guztietan askatasun osoa edukiko dute, nahitaezko oinordeak bazter utzi edo asko edo gutxi emanaz beraiek egokia ikusten duten arabera”. Nahitaezko oinorde dira, berriz, ondorengoak, aurrekoak eta ezkontidea, Kode Zibilak agintzen duenez.

Arestian esan dugunez, Babestu Bizitza elkarteak Batzar Nagusiei zuzendu zitzaizkien 2005ean, Eusko Legebiltzarrari eskari egin zioten testamentua askatasun osoz egiteko ahalmena –seniparte alde batera utzirik– onar zezan. 2008an iritsi zen eztabaida Gasteizko parlamentura, eta oinordetzaren gainean erabakitzeke ahalmena jasotzen zuen erreforma onartzekotan izan ziren urte haren amaieran. Ordea, 2009ko martxoko hauteskundeek legebiltzarraren osiera aldatu, eta erreka jo zuen asmoak. Bestelako lehentasunak izan zituen PPK eta PSEk orduan abiarazi zuten gobernuak. 2012ko udazkenean berria da, berriz, legebiltzarra, eta eskari zaharra parlamentura eramateko asmo

Gipuzkoako foruen berrespina.
Felipe V. 1704.

zindoa du Babestu Bizitza elkarteak. Birtartean, legea aldatzeko proposamen bat idatzia du Euskal Herriko Unibertsitateko Zuzenbide Zibileko Sailak, eta beste bat Zuzenbidearen Euskal Akademiak.

Oinordetza banatzeko askatasuna

Helburua oinordetza batbederak nahi duen eran uzteko eskubidea izatea da, eta EAEn arlo horretan dauden araudi ezberdinak bateratzea. Izan ere, Bizkaiak berezko araudia izanagatik ere, forudunak diren Bizkaiko herriei baino ez die eragiten; honenbestez, forudunak ez diren Bilbo, Bermeo, Balmaseda, Durango, Ermua, Gernika-Lumo, Lanestosa, Markina, Ondarroa, Otxandio, Portugalete, Plentzia eta Urduñan Espainiako Kode Zibilak ezarritakoa aplikatzen dute. Bizkaiko arauak, bestalde, Arabako Aramaion eta Laudion ere agintzen du. Bizkai lurretan diren zenbait herriri ez dagokio bertoko araua, eta, aldiz, lur horietarik kanpo diren arabar herri biren gainean agintzen du!

LEGE ZAHARRA, MUNDU BERRIA

Babestu Bizitza elkarteak, 2005ean Bizkaiko eta Gipuzkoako Batzar Nagusiei egindako eskabidean, ohiko senide eredua ez beste batzuk ere bazirela zioen –“baina sendiak, azken finean” gaineraturik, badaezpada ere–, indarrean diren oinordetza araudiek aintzakotzat hartzen ez dituenak. Besteak beste, sexu bereko bikoteak, familia izanagatik ere testamentua bata bestearen alde ezin egin dutenak. Besteak beste, elkarrekin bizi nahi duten gizaki taldeak. Besteak beste, seme-alaba edo bilobekin harreman txarra duten gurasoak. Besteak beste, etxetik bota dituzten seme-alabak. Eta, zerrendan, ondorengorik gabeko senar-emazteak, alargunak, ondorengorik gabeko izatezko bikoteak, ondorengoek heredatuko dutela jakin arren babesgabe utzi dituzten adinekoak... XIX. mendeko kode zibilak nekez zuzenduko du XXI. mendeko gizartea.

Foruen estatua. Iruñea.

Era berean, Espainiako Kode Zibilak agintzen du Gipuzkoan –nahiz eta baserriak oinordetzan uzteko modua lege berezi batek zehazten duen–, bai eta Araban ere, arestian esan dugun Aramaio eta Laudioen kasuetan izan ezik.

Arazoak bi dira, beraz. Batetik, oinordetza batbederak nahi duen moduan uzteko ezintasuna dugu, legeak agintzen baitu nola besterendu behar ditugun ondasunak. Bestetik, berriz, komunitate nahiz erkidego bat bereko hiritarren artean gertatzen den eskubideen arteko ezberdintasuna. Esaterako, Espainiako Kode Zibilaren araua aplikatzen den lekuetan, senideei utzi behar zaizkie ondasunak, nahiz eta ondasun horietarik herena nork bere gisara uzterik duen nahi duenari. Gurasoen ondarea jasotzeko dagokionez, seme-alabek dute hartarako lehentasuna, beste inoren aurretik. Bizkaiko forua aplikatzen den herrietan, aldiz, ondarearen %80 senideei utzi behar zaie, derrigorrez. Foru horrek, bestalde, inor oinordetzatik baztertzeko eskubidea ere jasotzen du.

Antzina, eta XIV. mende arte, ohiturak agintzen zuen, ez baitzen lege idatzirik ordu arte. Gure lurretan, Pirinioetako zuzenbideak arautzen zuen oinordetza banatzea. Sasoi hartan baserria baitzen nagusi, ohitura zen familiako kide bakarrari uztea hura. Jakina denez, gainerakoek bestelako bidea egin behar izaten zuten: dela armadara joanez, dela apez edo moja eginez, dela emigrazioa joz... Pirinioetako zuzenbideak agintzen ez zuen alderdietan, izan Espainian, izan Frantzian, zuzenbide erromatarra aplikatzen zuten eta haren arabera banatzen zen ondarea. Ondorioz, proportzio berean jasotzen zuten, eta dute, oinordek ondare partea.

Artean arau idatzirik ez zenean –ohiturak agintzen zuen garaian–, Gaztelako zuzenbidea hasi ziren ezartzen gure hiribilduetan, XIV. mendean. Landa eremuak jazarri egin zitzaizkion lege berriari, eta foruak sortu zituzten Batzar Nagusiak tarteko zirela. Foruotan zurian beltz idatziz ezarri zuten ordu arteko

ohitura, eta hainbat araudi osatu ziren, batean eta bestean. Horrela, 1373koa da Aiarako Forua. Bizkaikoa, berriz, geroagokoa da, 1452koa. 1503koa da Enkarterrietakoa... Gipuzkoan ez zuten araua idazteko lanik hartu, eta ohiturari jarraiki zitzaizkion ordu arte bezala.

Egun, Eusko Legebiltzarrak 1992an sortu zuen Foru Zuzenbide Zibilarekiko legea aplikatzen da EAEn, baina ez erkidego osoan, Arabako Aiaran eta Bizkaian bertoko hiribilduetan lege horrek ez baitu indarririk. Hortik, beraz, zuzenbidea bateratu beharra, hala badagokio, behintzat. Babestu Bizitza elkarteak, besteak beste, horixe luke azken xedea: Gasteizko Legebiltzarrak erkidego osoan aplikatuko den zuzenbidea egitea, Araba, Bizkaia eta Gipuzkoako hiritar guztiei era berean eragingo diena. Eta gaur egungo egoerari erantzungo diona.

Legebiltzar berriaren eginkizunetarik bat izango da. ■

Dokumentu-Ereduak Euskal Herriko Agintaritzaren Aldizkarian

EHAako ITZULTZAILE-TALDEA
ITZULTZAILE ZERBITZU OFIZIALA (IZO)

SARRERA

EHAako itzultzaileon artean ez da oraingoxez aldizkarirako euskarazko dokumentu-ereduak lantzeko kezka. Aldizkaria bigarren aldian argitaratzen hasi zenetik urte gutxira ekin genion eredugintzari: egunero-egunero argitaratzen ziren akordio, agindu, dekretu, ebazpen, ediktu, iragarki eta abarren oinarrian gaztelaniaz behin eta berriz errepikatzen ziren dokumentu-ereduak zeudela ikusirik, nahitaezkoa iruditut zitzaien euskaraz ere haien parekoak edukitzea. Euskarazko dokumentu-ereduak lantzea jo genuen, inolako zalantzarik gabe, eguneroko lana arintzeaz batera aldizkariaren testuen estilo-batasuna zaintzeko biderik eraginkorrena.

Dokumentu-ereduak, zehatz dezagun aurrera baino lehen, Eusko Jaurlaritzako sail eta erakundeek EHAAan argitaratu beharreko xedapenentzat landu izan ditugu, ez beste erakunde batzuek EHAAan argitaratu beharreko xedapenentzat; haiek itzultzea izan baita, salbuespenak salbuespen, gure egitekoa.

Urte hauetan guztietan, gu geu izan gara, nagusiki, euskarazko dokumentu-ereduen erabiltzaile. Tarteka, sailetako itzultzaile eta teknikariak jo izan dute haietara, eta, inoiz edo behin, eskuratu ere egin izan dizkiegu ereduren batzuk,

baina, arau-esparru egokirik gabe, ez dugu lortu horretarako prozedura bat zehaztu eta finkatzerik. Beti uste izan dugu horixe dela bidea bai EHAAan argitaratzeko testuek jarraitu behar duten prozedura arrazoizkoa izateko, bai Eusko Jaurlaritzako langileen artean euskararen erabilera normalizatzen laguntzeko.

Eredugintza bideratzeko ahaleginetan gabiltzala iritsi zaigu IZOberri proiektua, eta, harekin, Eusko Jaurlaritzako itzultzaile guztiok Itzultzaile Zerbitzu Ofizialeko itzultzaile bihurtzeaz batera, itzulpengintza profesionala erabiltzeko irizpideak zehaztu dira, aldizkari honen aurreko alean azaldu zenez. Irizpide horiek ekarri digute, azkenean, dokumentu-ereduak Eusko Jaurlaritzako sail eta erakunde guztietako langileei eskuratzeko prozedura zehaztu eta finkatzeko behar genuen esparrua. Aukera hori abiapuntu eta akuilu dugula, inoizko ilusiorik handienaz ekin diogu, beste behin ere, eredugintzari.

LANTZEKO PROZEDURA

Lehendik landuta geneuzkan erreduak berraztertzen hastea baino egokiagoa jo dugu egungo eredurik erabilienak zein diren jakitetik abiatzea, oso litekeena baita haietako batzuk gaur egun ez era-

biltzea. Hala, dokumentu-ereduak landu ahal izateko, hainbat urrats dituen prozedura bat landu eta jarraitu beharrean izan gara.

1. urratsa: dokumentu-eredua definitzea

Ezertan hasi aurretik, zehaztu egin dugu zeri deitzen diogun EHAAan dokumentu-eredu. Adostu dugun definizioari jarraituz, testu bat dokumentu-eredu baten arabera da baldin testu hori EHAAan behin baino gehiagotan argitaratu bada eta testu horren gutxienez hiru laurdena finkoa bada, aldatzen ez dena.

2. urratsa: dokumentu-ereduak identifikatzea eta eskuratzea

Definizioa argituta, landu beharreko erreduak identifikatu ditugu. Horretarako, bi bilaketa egin behar izan ditugu EHAAko datu-basean:

1. bilaketa: Eusko Jaurlaritzako sail bakoitzean, urtebetean zer dokumentu errepikatzen diren jakin dugu. Sail bakoitzeko, hasierako zerrenda bat prestatu dugu, xedapenaren maila eta luze-laburra kontuan hartuta. Gero, hasierako zerrenda hori bitan banatu da: dokumentu

laburrak, batetik, eta dokumentu luzeak, bestetik.

- bilaketa: dokumentu laburren maiztasuna aztertu dugu, hau da, urtebetean errepikatuta agertu diren horiek azken bost urtetan zenbat aldiz argitaratu diren jakin nahi izan dugu. Sail bakoitzeko, maiztasunaren araberako zerrenda prestatu dugu.

Bilaketaren ondotik, gainera, sail guztietan erabiltzen diren dokumentu-ereduak azaleratu dira: hutsen zuzenketak, izendapen- eta kargugabetze-dekretuak, eta enkante eta lehiaketaren iragarkiak.

Urrats hau amaituta, identifikatuta geratu zaizkigu zein diren lehentasunez landu behar ditugun dokumentu-ereduak: batetik, maiztasunik handieneko dokumentu laburrak eta, bestetik, sail guztietan erabiltzen diren dokumentuak. Identifikatu ondoren, testuak eskuratu egin ditugu EHAAko datu-basetik.

3. urratsa: dokumentu-ereduak lantzea

Dokumentuak eskuetan ditugula, testuak lantzeari ekin diogu, zehazkiago, testuen euskarazko bertsioak aztertu eta lantzeari. Azterketa horretan guztian, aldizkari ofizialetako testugintzan sortzen den arazo mordoxka bat izan dugu hausnarketagai: puntuazioa, erakusleen erabilera, xedapenen aipamena, izen berezien tratamendua, letra larri eta xeheen erabilera, helbideen aipamena, aposizioaren kokagunea, murrizgarritasuna, indeterminazioa, aditz-denboraren erabilera, terminologia... Horretaz gain, ahalegin berezia egin dugu gaztelaniaz dokumentu-eredu batean baino gehiagotan errepikatzen diren paragrafoak euskaraz ere eredu guztietan berdin ematen, edo gaztelaniaz estilo berean emandako

izenburuetarako euskaraz ere estilo bat zehazten eta aplikatzen.

Arazoei konponbidea emateko, kasuan kasuko erreferentzia-iturrietara jo dugu, baina, zalantza argitu ezinik jarraitu izan dugunetan, egokiera izan dugu, zorionez, arazoa IZOko itzulpen-mintegian aztertzeke, IZOko terminologia-atalean kontsulta egiteko, edo zuzenean aditu batengana jotzeko.

Azterketa amaitu ondoren, testuetan aplikatu ditugu hartutako erabakiak. Dokumentu-ereduak prest geratu dira, bada, Eusko Jaurlaritzako langileek erabili ahal izateko.

ZABALKUNDEA

Maiatzean abiatu zen IZOberri proiektua, eta, hasierako egokitzealdia amaituta, iritsi da landu ditugun dokumentu-ereduok erabiltzaileen eskura jartzeko ordua. Datozen asteotan ekingo zaio horretarako prozedurak eta bideak finkatzeari. Ez ahal da asko luzatuko!

EREDUGINTZAREN ONURAK

Ez genuke artikulutxo hau amaitu nahi eredugintzari ikusten dizkiogun onura nagusiak aipatu gabe. Hauek nabarmenduko genituzke:

- Lana eta denbora aurrezten** da; ez dago behin eta berriz lantzen ibili beharrik lehendik landu den dokumentu bat edo haren oso antzekoa den bat. Aldizkarian egunero argitaratzen diren xedapenen proportzio handi samar bat da horrelakoa.
- Landutako dokumentuen **kalitatea hobea** da: euskarazko testuen ulergarritasuna, zehaztasuna, zuzentasuna, koherentzia eta autonomia

areagotzea lortzen da. Gaztelaniazko testuen kalitatea hobetzeko aukera ere sortzen da, euskarazko testuen abiapuntu direnez haiek ere aztertzen baitira.

- Argitalpen ofizial bat erreferentzia eztaba daezina den aldetik, eredugintza urrats ezin eraginkorragoa bihurtzen da euskarazko **aldizkari ofizialetako hizkeraren estilo-batasuna lortzeko** eta **euskarazko administrazio-hizkera finkatzen** laguntzeko.
- Eredugintza ikasbidea** da **itzultzaileontzat**. Dokumentuak patxada handiagoz landuta, aukera dugu, batetik, dokumentuak zer arau-testuingurutan kokatzen diren ikusteko eta ikasteko, eta, bestetik, testugintzak sortzen dituen arazoei buruzko hausnarketa egiteko. Langintza horretan ikasitakoa aplikatu egiten dugu, gero, aldizkarian dokumentu-ereduen araberakoak ez diren testuetan ere.
- Itzultzaileak** eta **teknikariak harremanetan jartzeko bidea** ere bada eredugintza. Askotan eta askotan, elkarren berri izan gabe ibili izan gara lan beraren inguruan, bata bestearengandik ikasteko duguna alferri galtzen utzita. Ez da hori eraginkortasunak eskatzen duena.
- Euskarazko dokumentu-ereduak erabiltzea ikasbidea** da, orobat, Eusko Jaurlaritzako sailletako **teknikarientzat**. Eredu horiek erabiltzen trebatuta, askoz errazago egin daiteke, gero, halako **dokumentuak euskaraz sortzeko jautzia**. Hitz batean, hurbilago du euskarak **lan-hizkuntza** bihurtzea. ■

Hizkuntzen erabilera sare sozialetan: estrategiak

JOSEBA KAMIO

Modu kontrolagaitzean gertatzen dira elkarrizketak sare sozialetan, eta horrelaxe gertatzen da hizkuntzari dagokionez ere. Internetek komunikazio-esparru ez-formalen ugalketa ekarri du. Esparru formalean euskalgintzak dispositibo entrenatu samarra dauka “presioa” egiteko, alternatibak jorratzeko e.a. Mundu ezaguna da mundu industriala: hedabideak, eskola, familia, enpresa eta erakundeak. Baina Interneten horrek denak ez du apenas balio, eta balio badu esparru formalean bertsio digitaletan balio du bakarrik. Nire ustez, guztiz “deskontrolatu” da jendearen hizkuntz jokaera Interneten eta ez dago mekanismorik hori “hesitzeko”. Nola eragin daiteke orduan? Bost modu aipatuko nituzke nik:

- a. Komunikazioa linean egiteko tresna guztiak erabili, multzo oso eta bukatuak antolatze aldera. Komunikazio-sistema bere osoan pentsatu, marka (estrategia) ezarri, konbertsio-eredua argitu, konbertsio-tasak aztertu, **SEO** (*Search Engine Optimization*) estrategia ezarri, **SEM** (*Search Engine Marketing*) kanpainak egin, e-mail estrategia definitu, e.a. Sistemaren eraginkortasunak harreman estua dauka eraginkortasun linguistikoarekin.
- b. Edukiak. Edukien hizkuntzak eta kultur deklinabideak baldintzatzen du elkarrizketaren hizkuntza hein

batean. Gogoan izan, hartara, edukiak direla elkarrizketaren objektua edo aitzakia Interneten. Ikuspegi editoriala funtsezkoa da hemen, komunitate bati begira ari garelako eta komunitate horren mintzagaia ezartzeko beharra daukagulako.

- c. Edukien estrategia eta planifikazioa. Derrigorrezkoa da komunikazio-plana 2.0 delakoa egitea.
- d. Community Managerraren (CM) lana, komunitatea girotzeko. Eduki propioen sorkuntzarekin batera, besteena monitorizatu behar da, eta hori filtratu eta akaso berreditatu gure markaren unibertsoa eta inspirazio munduak birsortzeko, eduki horiek guztiak gure komunitatearentzako esanguratsuak izan daitezkeen aldetik.
- e. Emaizak baloratu.

Elkarrizketa plataforma eta esparru jakinetan gertatzen da, eta hemen kanal bakarra edo bikoitzaren eztabaidan sartzen gara. Kanal bikoitzaren edo hirukoitzaren defendatzailea naiz ni, erabiltzaileari kalte ahalik eta txikiena egin behar zaiola uste duten horietakoa naizen aldetik. Ez da inoren gustukoa dena birritan irakurri behar hori. Gainera, akigarria da euskaraz bizi nahi duen euskaldunarentzako esparru elebakarrik ez izatea. Soziolinguistikaren aldetik ere, jakin nahiko nuke ezin ote zaion aplikatu “arnasguneen” teoria kanalen kontu horri.

Ez itzulpena bakarrik, kanal berezituak eragina izan dezakete edukien estrategian eta planifikazioan. Izan ere, hizkuntza bakarrik ez, batzuetan konstante kultural ezberdinei erantzuten diete hizkuntza bat edo bestea aukeratzen dutenek. Esaterako, Espainiako selekzioak mundiala irabazten badu, CM batek ez du seguruenik lan berdina egingo gaztelarazko kanal batean eta euskarazko batean, ez edukiaren aldetik, ez tonuaren aldetik, ezta intentsitatearen aldetik ere.

Ez da nolanahiko kontua. Marketing-estrategia batek ondo bereiztu eta deskribatu behar ditu bere publikoak, haien izakio esanguratsuak diren aspektuak ezagutze aldera. Edukien-estrategia osoa hor hasten da, eta CMak ere ondotoxoa menperatu beharko luke ikuspegi hori. Hizkuntzak aspektu funtzionalak, afektiboak eta sinbolikoak biltzen dituen aldetik elkarrizketa-entsalada oso ezberdinak atera daitezke hizkuntz komunitate baten bestera. Areago, markaren onuren eskailera modu batera edo bestera kudeatu daiteke komunitatearen arabera, komunitate batean esanguratsua dena bestean ez delako, edo une ezberdinetan gertatzen delako hori, edo...

Esan nahi baita hizkuntz kudekatearekin batera datorrela kultur kudeaketa ere, pertsonen kudeaketa baitago honen guztia azpian. ■

Lurrina pozoi bihurtzen denean

IZASKUN ETXEBARRI

IDAZLE ESKOLAKO KIDEA

Lur usaina. Euria egiten dueneko lur usaina hartzen dut. Izugarri atsegin dut udako lur bustiaren usaina.

–Zertan ari haiz, Leire? Ordenagailuak hipnotizaturik hago, neska! Esnatu hadi, txostena gaur bertan eman behar dion-eta!

Amagoiari begiratzen diot, baina euri zaparrada batek lausotuko balu bezala ez dut ikusten oraindik ere hain ederra iruditzen zaidan emakumea. Amagoia ez da bustitzen, ordea, erauntsia bereizi egiten gaituen lihozko gortina da-eta.

–Leire! Utzi amesteari eta ekin lanari agudo ez badun gaueko ordu txikiak arte gelditu nahi, eta hori ez zain asko gustatzen, ez da?

Amagoia. Beti bezain atsegin. Beti laguntzeko prest. Langile perfektua. Lan-kide ezin hobea. Amagoia. Lurrin garestiak gustuko zituen. Gaurkoan, berriz, nik, Jean Baptiste gizajo hark bezalaxe, kristal finezko ontzi batean gorde nahiko nuke udako lur bustiaren usaina Amagoiaren borondatea menderatu ahal izateko, bera nireaz jabetu bezala.

–Nirea bukatutakoan lagunduko dinat, Leire, gutxi falta zaidan-eta. Ai ama! Hi eta hire nahasteak! Lasai, berehalaxe berrikusi eta zuzenduko dizkinagu hire huts egite guztiak.

Nahasteak? Huts egiteak? Erauntsiak ez dit ongi entzuten uzten. Hori esan al dit zuzendaria gure mahai aurretik pasatu den une honetantxe? Bulegoko mahai honetan bertan eseri nintzen bigarren egunean ez nintzen, bada, haren ahotsak eta irribarreak seduziturik, haren testuak berrikusten hasi! *Estimatzen dinat, Leire. Lankide onak izango gaitun gu biok. Ba-*

zekien, bai. Eta ez gara lankide onak izan soilik, pisukide onak ere baikara. Edo izan gara.

–Ez ahaztu, Leire, zuzendariari *Calibri* hizki mota izugarri gustatzen zaiola.

Ez dakit noiz erori nintzen, nahi gabe edo nahita, bere zetazko sare finean. Ni baino gazteagoa izanik ere, segurtasun handia ematen zidan teknikari bulego hotz hartan. Inork inoren berri jakin nahi ez zuen erlauntza hartan babestu ninduen, eta nik onartu nuen.

–Ez al hago ondo, Leire? Zuzendariari esango zionat eta etxera lagunduko dinat. Neuk bukatuko dinat txostena.

Etxera. Etxea. Amagoiaren gurasoek hiri erdialdean erositako atiko dotorea. Argitsua. Minimalista. Goiko terraza lorategi bihurturik. Zuhaixkak eta loreak. Lurra.

Egun hartan, ohi bezala, bion arropa eseki nuen horretarako prestatu genuen (Amagoiaren ahizpa estilistaren iritzia-
ren kontra) terrazako txoko gordean. Ongi zabaldu nituen bion kamisetak: beltzak, grisak; gona estuak eta bion *Armani* bakeroak. Larunbat hartan, etxeko lanak bukatutakoan nire familia bisitatzera joan nintzen. Baziren hiru hilabete ez nituela ama eta anaiak ikusten, Amagoiak eta biok beti bagenuelako zer egin edo norekin egon. Amagoiaren gurasoen Club-eko festak ere ezin genituen galdu. Trenez joan nintzen egun hartan berak kotxea behar zuelako. Aurreko astean gutiziatu zituen izarak larunbat hartan bertan erosi nahi zituen, eta ezin izango zituen, bada, traba besterik ez zegoen metro jendetsuan ekarri.

Bi orduko bidaian bitan laztandu nuen Granadatik amari bidalitako postala. Sofia Tolstoiaren *Egunerokoak* liburua-

ren 1910. urtea markatzen zuen amaren etxera sekula ailegatu ez zen Alhambrako neguko argazki panoramiko. Zein kontentu hartuko zukeen gure amak hainbestetan aipatu baina inoiz egin ez zuen bidaiaren irudia! Amagoiak postara eramatea ahaztu egin zitzaiola ihardetsi zidan ea zergatik zegoen tiradera hartan, etxetresna elektrikoen katalogo artean, galdetu nionean.

Egun gozoa pasatu nuen amarenean alabaren aurrean gazia gorde baitzuen horretan ohiturik zegoen emakume isilak. Ez zidan ezertxo ere aurpegiaratu, ezta deseroso sentiaraziko ninduen konturik esango niri, bizimodu ederra bilatu duen alaba honi. Hurrengo bisitarako ez zela hainbeste denbora pasatuko zin egin eta gero abiatu nintzen. Tren geltokirako bidean, larruzko poltsa luzatu nioneko esker oneko begirada gogoan eta Alhambrako postala liburuan neramatzan.

–Leire! Baina zertan ari haiz, neska! Zuzendaria pisi-pasa zebilen eta hi...!

Amagoia ez zegoen gure atiko miresgarrian. Gora igo nintzen. Udako lur bustiaren usain goxoa hartu nuen atea zabaltzerako. Euria egina zegoen eta arropa bustirik zegoen. Terraza zoragarrian sokatik zintzilik arropa bustirik zegoen, nirea, nire arropa soilik. Oraindik ere torturatzen nau kamiseta negarti eta kartoizko bakeroen irudiak.

–Leire! Hik ezin dun nire mahaia miatu! Leire!

–Gaur bai, Amagoia.

–Aur esatera natorkizu Claudia. Zuzendaria zarenez gero, esan beharrean nago. Hemen daukazu *galdu nizun Sheaffera*. Amagoiaren tiraderan aurkitu dut. ■

Euskaraz, zergatik ez?

Euskararen erabilera soziala bultzatzeko tailerra

SONIA PEREZ ANGUERA

TOPAGUNEKO TEKNIKARIA

Euskal Herriko edozein udaletxetan...

–*Iepa! Necesito un certificado de empadronamiento.*

–*Laga eidazu mesedez zure nortasun agiria.*

–*Bai...bai, tori (harrituta bere barrurako: hara! euskaraz daki). Tori karneta. Momentuan egingo didazu?*

–*Bai, bai, berehala.*

(...)

Antzeko egoerak arruntak dira euskaldunon egunerokotasunean. Erakunde publikoetan, merkataritza guneetan, ostalaritzan, eskolan edo inguruan, lanean, kalean... eguneroko bizitzan eta eguneroko egoeratan euskaldun askok lehen berba gaztelaniaz (edo frantsez) egiten du. Euskaldunok hizkuntza bat edo beste hautatzea ez da zorizkoa, baina. Prozesu horretan gizarteari, ingurune hurbilari eta norbanakoari dagozkion hainbat faktorek eragina dute eta elkarren artean gurutzatzen dira. Horren ondorioa da pertsona batek hizkuntza batean edo beste berba egiteko duen joera.

Norbanakoaren joeraren eraginaren eta garrantziaren gainean hiztunak hausnartzen jartzea dugu helburu Topagunean, “Zergatik ez” tailerren bidez. Tailerreko partehartzaileek horrelako egoeren aurrean hizkuntza jarrerak eta egiten dugun hautuak izan dezaketelako eraginaz gogoeta egiten dute.

Gogoeta hori taldean egiten da: elkarren artean hausnartuz; eguneroko egoerak oinarri hartuta eta bakoitzaren jarrera eta portaera epaitu barik.

Ekimena euskara ezagutu arren, erabilera gune, harreman eta euskararentzako

esparruak irabazteko dituzten euskaldunentzako da. Horixe da gaur egun euskaldunon gehiengoa. Izan ere, uztaillean ezagutu ditugun datuen¹ arabera, egun Euskal Herrian %27 elebidunak gara eta euskararen kale erabilera, berriz, %13,7koa da. Etorkizunaren ikuspegi baikorra irudikatu nahi dugu, datuok aukera gisa aurkeztuz. Ezagutza datuen arabera, erabilera aukerarik bada, aukera hori gurea da, euskaldunona, euskara dakigunona.

Tailerraren bitartez euskararekiko jarrera baikorrak sustatu nahi ditugu, hiztun aktiboagoak bihurtu nahi ditugu tailerreko partehartzaileak. Funtsean, tailerra galdera baten bueltan antolatu da: eta hau, euskaraz, zergatik ez? Zergatik ez kokatu euskara guztion elkargunerako, komunikaziorako hizkuntza gisa? Zergatik ez hautatu euskara lehenengo berba gisa?

Bi ordu eta erdiko iraupena duen saioan, hainbat gai lantzen dira: hizkuntza aniztasuna, legezko markoa, hizkuntza ukipena eta galtze prozesuak, euskararen

gaineako datuak, erabiltzeko zailtasunen identifikazioa, eta erabilera gehitzeko proposamena ere egiten da.

Tailerraren zabalkundea Euskal Herri osoan modu eraginkorrean egin ahal izateko, Topaguneak, bazkideekin elkarlanean, 13 euskara elkartetako 40 trebatzaile jarri ditu martxan. Hauek dira proiektu honekin elkarlanean ari diren elkarteak: AED eta Txatxilipurdi (Arrasate), Bagera (Donostia), Berbaro (Durango), Bizarra Lepoan (Algorta-Getxo), Elgoibarko Izarra, Irun Iruten, Jardun (Bergara), Karrikaluze (Atarrabia), Laramendi (Aretxabaleta), Pilpilean (Soraluze) eta Zuhatza (Deba).

Tailerraren formatu orokorraz gain, bereziki nerabe, gazte eta gurasoei egokitu-tako saioak ere sortu ditugu. Xede talde horiei zuzendutako saioetan, ezaugarri berdintsuak izan ditzaketelako euskaldunak elkartu nahi ditugu (gazte kuadrillak, hezitzaile-begirale taldeak, kirol taldeak, guraso taldeak, lanbide berdintsuetako profesionalak, institutu bereko ikasleak...), nolabaiteko talde izaerak ematen duen hurbiltasuna, hizkuntzaren eta hizkuntza ohituren gaineako gogoeta egiteko baliatuz.

Proiektuak Kataluniako Tallers per la Llengua diseinatutako “Taller per al foment dels Usos interpersonals en Llengua Catalana” sentsibilizazio tailerrean du oinarri. Topaguneak, beraien eskaintza jasoz, tailerra moldatu, egokitu eta euskarara ekarri du, gure hizkuntzak duen errealitatera.

Tailerren gaineako informazio gehiagorako: sonia@topagunea.org ■

¹ Soziolinguistika Klusterra. Hizkuntzen Kale-Erabilerraren VI. neurketa, 2011 & Eusko Jaurlaritzaren V. Inkesta Soziolinguistikoa, 2011.

Matematika eta meteorologia

ENRIKE ZUAZUA
BCAM & IKERBASQUE

Sarriegi izaten dugu mendizale batzuen istripuen berri; askotan, espero gabeko eguraldiaren aldaketengatik. Gauza bera gertatzen da itsasoan gure arrantzaleekin. Eguraldia erraz eta arin aldatzen da, ustekabeen, gehienbat mendi gainetan eta itsas barruan. Hodeiek etortze dagoen ekaitzari buruz ohartarazten gaituzte batzuetan, baina beste batzuetan ez.

Ekaitza, trumoi, zaparrada, zirimiria, txingorra, haize-erauntsia, uholdea, tsunamia, eta beste hitz asko ezagunak ditugu eguraldiari eta naturaren beste indarrei buruz dihardugunean. Duela urte pare bat, *ziklogenesia* ere izan genuen eta zer zen ere ez genekien. Ondorioa haize bolada galantek hainbat zuhaitz errotik ateratzea izan zen.

Antizikloia edo borraska izatea ez da inolaz ere berdina. Izan ere, dena aldatzen da eguraldiarekin, umorea eta osasuna barne.

Eguzkiak gure gorputzak piztu eta bertzen ditu, eta, gaur egun, energia garbien iturria ere bada.

Gizakiaren eta eguraldiaren zein naturaren arteko harremana antzinatik dator. Izan ere, gizakiaren asmakizunik handienetarikoa sua izan zen. Sua sortzen asmatu zuenean, aberea gizaki bilakatu zen, klima eta eguraldiari iruzur eginez.

Honelatan, herri bakoitzak bere ezaguera eta ohiturak garatu ditu. Euskal Herrian, adibidez, artzainek esandakoari egiten diegu jaramon, eurek ezagutzen baitituzte inork baino hobeto naturaren gorabeherak, itsasertzean arrantzaleek dakiten bezala.

Egunkariak eta Internetek oso modu orokorrean azaltzen duten eguraldi iragarpena nahikoa zaigu askotan. Baina, noski, bidaia luzeak eta arrisku handiagoko ekintzak hasten ditugunean, inguru horietako aurreikuspen zehatza behar-beharrezkoa izaten zaigu, eta halakoetan,

askotan, lekuko prentsa espezializatuan soilik aurki ditzakegu. Ziur Himalaian dabilzan mendizale euskaldunek horri buruz asko dakitela!

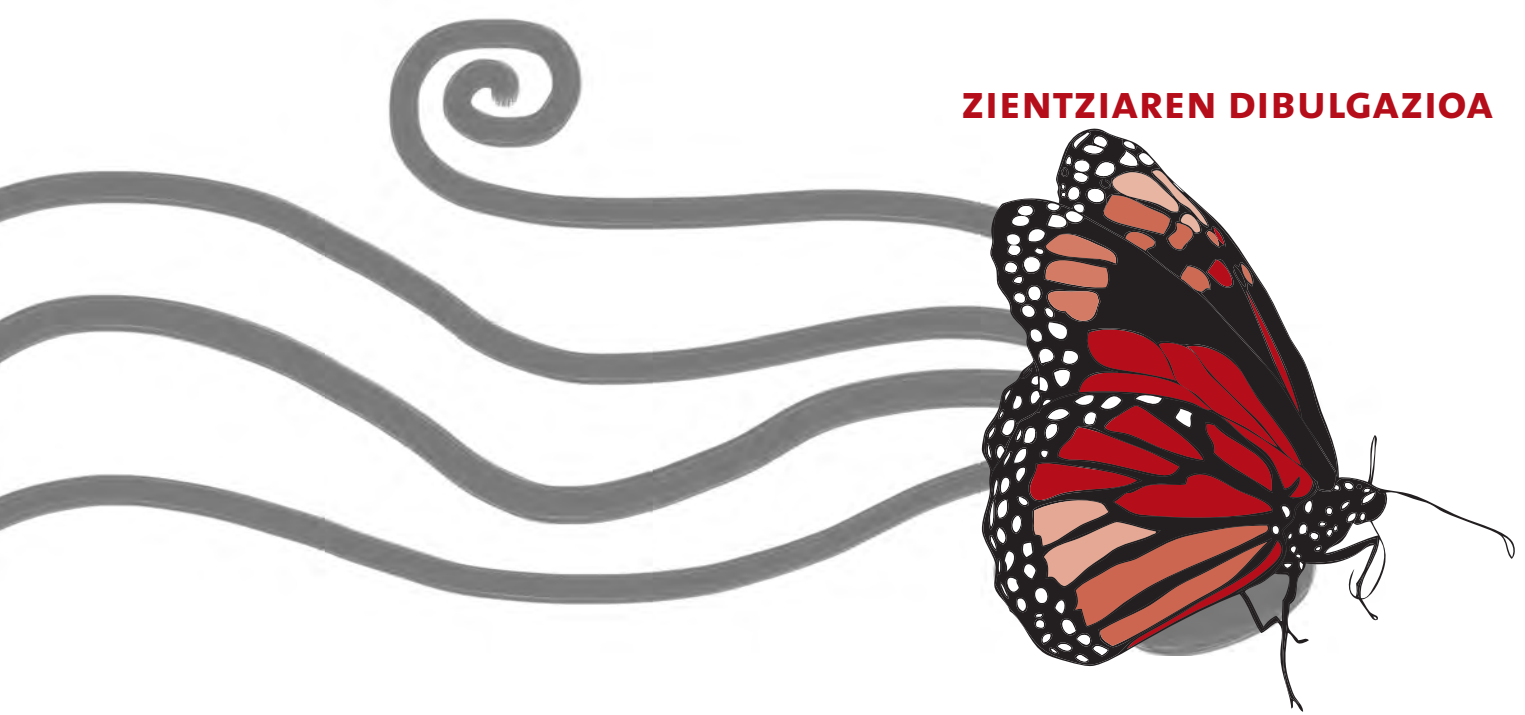
Matematika, zientzien oinarria

Matematika guzti horretan ere behar-beharrezkoa da, zientzia guztien oinarri gisa. Izan ere, eguraldiaren iragarpena matematikan zimendatzen da, eta zenbakien bidez aurkezten zaigu: tenperatura, hezetasuna, euriak dakarren ur kopurua, haizearen abiadura... Azken batean, eguraldiaren berri emateko eta jakiteko zenbaki apur batzuk nahikoa dira. Galileok (1564-1642)) zioen bezala “Natura matematikaren hizkuntzan idatzita dago”.

Baina natura berez librea da, eta, nahiz eta asko saiatu, matematika ez da sarritan nahikoa izaten eguraldia aurreikusteko. Horrelakoetan izaten dira ustekabeko lurrikarak, uholdeak, tsunamiak, eta beste hainbat bortizkeria meteorologiko.

Horrez gain, badago zientzia eta eguraldi zein klimaren arteko harreman sakona. Horra hor klimatologia eta meteorologia deritzegun arloak.

Lehenengoa, bere izenak dioen bezala, klimaz arduratzen da, eta azkenaldian bereziki, aldaketa klimatikoari buruz. Hemen ikus dezakegu gizakiaren jokabideek sortutako tirabiren eragin garraza. Interes ekonomiko erraldoiak dira tartean, noski, kutsatzeak batzuei dirua ekartzen dielako; beste askok, berriz, ga-

rrantzi gehiago ematen diogu planetaren iraunkortasunari.

Meteorologia, berriz, eguneko eguraldiaz arduratzen da. Lehen, telebistako meteorologoez hurrengo eguneko aurreikuspena ematen zuten soilik. Gaur egun, meteorologiaren garapenari esker, aste baterako edo birako posibleak dira, doitasunik galdu gabe.

Esan bezala, eguraldia, ekuazio matematikoen bidez aurreikusten da. Horrela, airearen higidura eredu matematikoen bidez aztertu eta ulertu ahal da. Haste-ko, atmosferaren geruza anitzak, bata bestearekin lotuz, inguruko meteorologiarako eredu osoa sortzen da, hainbat aldagai kontuan izanik (ingurune-ko orografia, itsasoa, basoak...), eta guztien arteko elkarrekiko eraginak. Iraganeko estatistikak kontuan izateak eredu horiek ematen dituzten emaitzak hobeto ulertzeko gaitasuna areagotzen du. Baina nola ebatzi ereduak barneratzen dituen ekuazio matematiko erraldoiak? Bide bat besterik ez dago: gaur egungo superordenagailuak eta horietarako matematikak hedaturiko metodo bereziak, analisi numeriko arlokoak hain zuzen ere. Konputazio zentro berezietan ateratako datu eta emaitza guztiak meteorologoez aztertzen dituzte, lehen esan dugun bezala, aurreko esperientzietan eta estatistikan oinarrituz. Eta, horrekin, hurrengo egunetako eguraldia aurreikusten da.

Asko ikasi dugu azken urteotan. Gaur egun, Interneten “Bilbon eguraldia” idaztean, berehala izango dugu ondo-

rengo egunetan izango den eguraldiaren azalpen zehatza, zenbaki eta irudien bidez adierazirik.

Gaur egungo meteorologia oso puntako zientzia da. Baina ez da gaurkoa. “Meteor” (zeruan goi) eta “logos” (jakintza) hitz grekoekin osaturik, aintzinako arloa dugu, betidanik natura hobeto ulertzea izan baita gizakiaren lehentasun eta behar handienetarikoa.

Hasieran esaten genuenez, planeta bizi-rik dago eta askotan eguraldiak sekulako sorpresak gordetzen ditu. Horrek ere badu matematikarekin zerikusia, kaosaren teoriarekin hain zuzen ere. Edward Norton Lorenz (1917-2008) matematikari eta meteorologo iparramerikarrak nabaritu eta azpimarratu zuen 1960an meteorologian diren eredu matematikoen ekuazioen ebazpenetan sortzen den oreka eta ordena falta. Kaosa de-
nean, ezin da ezer aurreikusi, gauzak bere kabuz aldatzen baitira, bistako arrazoirik gabe. Lorenzek bere garaian eguraldiaren arloan aurkituriko kaos hori, ondoren beste eremu askotan nabaritu izan da, natura konplexua baita erabat.

Lorenzen ekarpena erraldoia izan zen. Bere ardura zera zen: eguneko datuak eta eguraldiaren bilakaeraren ekuazioak ongi ezagutu arren, zergatik zen hain zaila ondorengo eguneko eguraldia asmatzea? Horretarako, lehen aipaturiko eguraldiaren ekuazio erraldoiak erraz-tuz, hiru ekuaziotako sistema sinpleago bat asmatu zuen, eta haren ebazpenak kalkulatzu eta margotuz, kaos nabaritu

zuen. Egungo datuak pixka bat aldatuz, ebazpenak modu eroan erantzuten zuen etorkizunera begira.

Horrexegatik hain zuzen ere, gaur egun, meteorologiaren arloan “datuen asimila-zioa” da gai nagusienetarikoa bat. Horre-tan ere matematika da protagonista. Izan ere, egun, hainbat neurri jasotzeko gaita-suna dugu: temperatura, airearen abiadu-ra, hezetasuna, etab. Baina nola kudeatu eta erabili datu horiek guztiak? Denek dute garrantzi bera? Matematikaren arlo horrek erakusten digu datu pilo horiekin gaurko eguraldia doiki nola adierazi, eta, hortik aurrera, matematikan eta konpu-tazioan oinarrituz, lehen azaldu dugun bezala, hurrengo egunetakoak aurreikusi.

Superordenagailuek gero eta kalkula-tzeko gaitasun handiagoa dute. Beraz, gero eta arinago eta epe luzeagoetarako eguraldia aurreikusteko moduan izango gara. Baina arazoa ez da soilik ordenagai-luen bidez guztiz ebatziko. Natura hobe-to ulertzeko behar handia dugu eta, ho-rretarako, eredu eta tresna matematiko berriak sortzekoa ere. Baina, gainera, kontuan izan behar da beti natura askea dela kaos sortzeko nonahi, eta, nahiz eta asko saiatu, beti geratuko dela guretzat ezezaguna den eremu lar zabala.

Newtonek (Sir Isaac Newton, 1643-1727) esan zuen bezala: “Ezagutzen duguna ur tanta da, ezagutzen ez duguna ozeanoa”.

Ezaguna da baita kaosaren inguruko esaldia: *Brasilen tximeleta batek hegala-k astindu eta Euskal Herrian urakana!* ■

EUSKO JAURLARITZAKO DOKUMENTUAK ESTANDARIZATZEKO PROIEKTUA (DIGITALIZAZIOA)

JOSEBA LOZANO

IVAPEKO EUSKALDUNTZE ZERBITZUBURUA

Administrazioa aro digitalean sartzen ari da eta horrek komunikazio behar berriak dakartza ezinbestean. Aplikazio informatiko erraldoiak jar ditzakegu martxan, bai; baina erabili beharreko hizkuntzan asmatzen ez badugu, alferrekoak izango dira ahalegin horiek guztiak.

Administrazio digitala ezartzen ari gara poliki-poliki, eta gaur egun herritarrak ez du zertan administrazioetako bulegoetara etorri zenbait izapide egiteko; nahikoa du ordenagailua piztu, eta etxetik bertatik dena delakoa galdetu, eskatu edo azaltzearekin. Bide horretan sakondu nahi badugu, garbi dago administrazioek erabiltzen dituzten dokumentuak inoiz baino ulergarriagoak eta erakargarriagoak izan behar direla; azken batean, herritarrak ez badu inor aldamenean bere zalantzak argitzeko, komunikazioak huts egin dezake. Arazoa areagotu egiten da euskararen kasuan, izan ere, euskarazko bertsioa ulertzen ez duenak hizkuntza aldatu besterik ez du egin behar, betiere euskararen kalterako.

Espero dut inor ez haserretzea esaten badut, oro har, administrazioetako idazki askoren hizkuntza-kalitate komunikatiboa oraindik ere eskasa dela, bai euskaraz, bai gaztelaniaz; eta horretan Eusko Jaurlaritza ez da salbuespena. Gainera, dokumentu horiek gehienak ez daude behar bezala prestatuta modu digitalean erabiltzeko, eta hori gutxi balitz, erakunde bakoitzak “bere” dokumentuak erabiltzen ditu, eta askotan, erakundearen

beraren baitan ere eredu ezberdinak izaten dira gauza bera egiteko.

Proiektuaren nondik norakoak

Horretaz konturatuta, Eusko Jaurlaritzak proiektu bat jarri du abian, gure dokumentuak egokitu eta estandarizatzeko. Jakin, badakigu, zein diren administrazioan gehien erabiltzen diren prozedurak (diru-laguntzak, kontratazioa, erregistroa...); badakigu, baita ere, zein diren prozedura horiek aurrera ateratzeko eman beharreko urratsak (deialdia egin, buletinean argitaratu, eskabideak jaso, erabakia hartu...); eta badakigu, era berean, zein diren urrats horietako bakoitzean erabiltzen diren idazki motak (deialdia, eskabidea, akta, erabakia, errekurtsioa...). Hori guztia jakinda, Koordinazio batzorde bat osatu da (Berrikuntzaren eta Administrazio Elektronikoen Zuzendaritza, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza eta IVAP kide direla), eta batzorde hori lanean hasi da proiektuaren planifikazioa egiteko (helburuak, lehentasunak, epeak, arduradunak...).

Labur bada ere, saiatuko gara lan egiteko metodologia azaltzen. Esan dugun bezala, administrazio prozeduren inguruan antolatuko da proiektua. Batzordeak adostutako egutegiaren arabera, IVAPEko Administrazio Hizkeraren Atalak kasuan kasuko idazkiaren proposamena egingo du (euskaraz, gaztelaniaz eta ele bietan). Jaurlaritzako sail bakoitzean lan-talde bat sortuko da eta talde horiei epe bat eman-

go zaie beren sailetan erabiltzen den idazki hori (berezko ezaugarriak dituen) moldatzeko, IVAPEk proposaturiko ereduaren arabera (gramatika, estilo, terminologia eta diseinuko irizpideak aintzat hartuta). Horrela egingo dugu aurrera, idazkiz idazki, harik eta dagokion prozedura (diru-laguntzak, esaterako) osatu arte. Hori gertatzen denean, prozedura hori estanda-

‘Aro digitalean gure testuak inoiz baino ulergarriagoak izan behar dira’

rizatutzat emango dugu eta prest egongo da, beraz, Eusko Jaurlaritzako plataforma digitalean (PLATEA) sartzeko. Prozedura hori amaiturik, hurrengoari ekingo zaio, eta horrela jarraituko da, prozedura familia guztiak amaitu arte.

Abantailak

Eusko Jaurlaritzako Itzultzaileen Zerbitzu Ofizialak (IZO) estandarizazio proiektuaren erritmoari erreparatuko dio, aurrerantzean zer itzuliko duen eta zer ez adierazteko orduan. Alegia, prozedura bakoitza estandarizatzen den momentutik aurrera, IZO-k zilegitasun osoa izango du esateko prozedura horretako idazkiak aurrerantzean ez dituela itzuliko, begi bistakoa baita idazki horiek guztiak ordurako ondo landuta egongo direla sail guztietan. Eusko Jaurlaritzako dokumentuak estandarizatzeko proiektuak balio izango du, zalantzarik gabe, Administrazioaren helburu ezberdinak uztartzeko: zerbitzu elektronikoak garatzea, prozedurak bateratzea, administrazioko hizkera sustatzea, euskararen normalizazioa bultzatzea, hizkuntzaren erabilera sexista ekiditea... Eta garrantzizkoena: proiektu honi esker, herritarrek Administrazioaren kalitatezko zerbitzu elektronikoak baliatu ahal izango dituzte. ■

Eskabide elektronikoa (1)

XABIER AMATRIA, URTZI BARRENETXEA,
IRENE FERNANDEZ, RAKEL OLEA, JOSEBA USKOLA
IVAPEKO ADMINISTRAZIO HIZKERAREN ATALA

IVAPek aspaldi hartu zuen kalitatezko komunikazioa lortzeko konpromisoa eta ahalegin horretan dabil buru-belarri. Kalitatea administrazioaren barruan, baita herritarrekin jarduten dugunean ere. Asmo hori gogoan, urtetan aritu gara testuak hobetzen eta ulerterrazagoak egiten, idazki-ereduak eskaintzen..., eta hori guztia, batez ere, komunikazio idatziaren esparruan.

Azken urte hauetan, teknologia berrien hedatzearekin, berebiziko aldaketa gertatu da komunikazioaren esparruan. Administrazioaren kontzepzio klasikoa ere aldatu da, denbora eta espazio parametroak aldatu baitira, baita formatuak ere. Gurean, Eusko Jaurlaritzak garrantzia eman dio komunikazio elektronikoari eta bada denbora administrazio-prozedura guztiak digitalizatzeari ekin ziola. Bada, IVAP eta Administrazio Hizkeraren Atala ezin ginen testuinguru horretatik kanpo geratu, eta komunikazio elektronikoek ekarri dituzten erronka berriak aztertu eta hobetzeari ekin diogu guk geuk ere; hori guztia, estandarizazio proiektu zabalago baten barruan, aldizkari honen beste artikulua batean azaltzen denez.

Zereginak ez dira funtsean aldatu, bere horretan diraute, alegia, testuak komunikazio aldetik hobetzea eta ulergarriagoak egitea. Berrikuntzak formatuetan eta bitartekoetan datoz. Hortaz, komunikazio berri bati buruz ari gara: herritarra ez dugu, jada, funtzionarioaren

aurrean, bere kasa dabil, etxean zein lan-tokian, inor gabe idazkiak nola bete behar diren informatzeko edo izapidea nola egin behar den gidatzeko. Hortaz, erabat autonomoa izan behar du, eta horregatik eskuartean duen testuak argia izan behar du ezinbestean, bere funtzioa akatsik gabe beteko badu. Administrazioaren eta herritarren arteko komunikazioaren goitik beherako aldaketa horrek oraindik gehiago behartzen gaitu idazki errazak, argiak, ondo egituratuak eta erabat zuzenak idaztera.

Esandakoaren erakusgarri adibide bat ekarri dugu hona: herritarrek diru-laguntzak tramitatzean erabiltzen duten eskabide-orria, hain zuzen.

Hona hemen jatorrizko dokumentua, iruzkinez hornitua. Alboko oharretan zer hobe daitekeen identifikatu dugu, azalpen labur batekin osatua.

Hurrengo alean, gure idazki-proposamen osoa eskainiko dugu, eta bertan egindako aldaketak zertan diren azalduko dugu zehaztasun handiagoz.

Ziurtatu
atal guztiak
aukeratutako
hizkuntzan
daudela. Kasu
honetan,
euskaraz
beharko lukete
esaldiok.

Por favor, rellene el siguiente formulario. No se pueden guardar datos escritos en este formulario.
Elimina el formulario completo si desea tener una copia de los registros.

Inprimatu

PROZEDURAREN IZENBURUA.

Izartxoa (*) duten datu guztiak nahitaez bete behar dira

ESKABIDEA AURKEZTEN DUENA *

☐ Titularra ☐ Ordezkaria

DATU PERTSONALAK

TITULARRA

Izena *

Lehen abizena *

Bigarren abizena *

Tel. finkoa

Tel. mugikorra

Dokumentu-mota *

Zenbakia *

Sexua * ☐ Gizona ☐ Emakumea

ORDEZKARIA

Izena / Erakundearen izendapena

Lehen abizena

Bigarren abizena

Tel. finkoa

Tel. mugikorra

Dokumentu-mota

Zenbakia

Sexua ☐ Gizona ☐ Emakumea

Dokumentu mota
jarriko dugu,
gaia baino lehen.
Oraingoan,
"Eskabidea".

Letra larrien
gehiegizko
erabilera
saihestu egin
behar da.

Bete beharreko
eremuak
modu logikoan
kokatu.

JAKINARAZPENA *

☐ Elektronikoa ☐ Posta bidez

HELBURU POSTALETARAKO (Posta bidezko jakinarazpenetarako soilik)

Herrialdea * ESPAINIA

Helbidea *

Zk Pisua Letra

PK *

Udalerrria *

Lurraldea *

JAKINARAZPEN ELEKTRONIKOETARAKO

Posta elektronikoa (puntu eta koma [:] bitartez bereiziak)

Mugikorraren telefono-zenbakia (puntu eta koma [:] bitartez bereiziak)

Dokumentuaren
egiturak logikoa
eta argia izan
behar du.
Horretarako,
atalak bereiztu
egin behar dira:
Datu pertsonalak,
Adierazpenak,
Baimenak...

JAKINARAZPENAK ETA OHARRAK JASOTZEKO HIZKUNTZA *

☐ Euskara ☐ Gaztelania

Esaldi /paragrafo
luze eta korapilatsuak
saihestu.

ERANTZUKIZUNPEKO ADIERAZPENAK

BATERAGARRITASUN-ADIERAZPENAK

- ☐ Ez naiz laguntzari jasotzen ari xede eta helburu berarekin Administrazio Publikoan edo erakunde pribatuaren eskutik.
- ☐ Administrazio Publiko edo erakunde pribatuaren bati laguntza bat eskatu diot eta eman didate (atal honen datuak Eranskinean zehaztu beharko dira)
- ☐ Administrazio Publiko edo erakunde pribatuaren bati laguntza bat eskatu diot eta oraindik erantzunaren zain nago (atal honen datuak Eranskinean zehaztu beharko dira)

BESTELAKO ADIERAZPENAK

Diru-laguntza edo laguntza publikoak lortzeko aukera gaitzea dakarren zigor- edo administrazio-arloko zigorrik ez daukat, eta ez nago laguntza horiek jasotzeko ezgaitzen nauden lege-debekuen eraginpean, berei beregi Emakumeen eta Gizoneen Berdintasunerako otsailaren 18ko 4/2005 Legeko azken xedapenetako seigarrenaren arabera sexu-diskriminazioa egin izanagatik lege-debekue eraginpean.

Eskabide honetan bildutako eta eskabideari erantsitako dokumentazioan bildutako datuak egiazkoak dira.

Laguntza hau onuradun izateko indarrean dagoen legediak ezarritako baldintzak betetzen ditut.

ADOSTASUNAK

Nortasun-datuak

- ☐ Baimena ematen diot deialdi hau kudeatzen duen atalari, dagokion administrazioan baliabide elektronikoen bidez edo aukeran dauden baliabideen bidez datuok egiaztatzeko, baieztatzeko edo ziurtatzeko.

Bizilekuaren datuak

- ☐ Baimena ematen diot deialdi hau kudeatzen duen atalari, dagokion administrazioan baliabide elektronikoen bidez edo aukeran dauden baliabideen bidez datuok egiaztatzeko, baieztatzeko edo ziurtatzeko.

Unibertsitateko titulazioaren ziurtagiria

- ☐ Baimena ematen diot deialdi hau kudeatzen duen atalari, dagokion administrazioan baliabide elektronikoen bidez edo aukeran dauden baliabideen bidez datuok egiaztatzeko, baieztatzeko edo ziurtatzeko.

Unibertsitateaz kanpoko titulazioaren ziurtagiria

- ☐ Baimena ematen diot deialdi hau kudeatzen duen atalari, dagokion administrazioan baliabide elektronikoen bidez edo aukeran dauden baliabideen bidez datuok egiaztatzeko, baieztatzeko edo ziurtatzeko.

Hirugarrenen alta

- ☐ Baimena ematen diot deialdi hau kudeatzen duen atalari, dagokion administrazioan baliabide elektronikoen bidez edo aukeran dauden baliabideen bidez datuok egiaztatzeko, baieztatzeko edo ziurtatzeko.

Alferrik errepikatzen
diren testu edo
edukiak kendu.

DATU PERTSONALAK BABESTEKO LEGEA

Datu Pertsonalak Babesteari buruzko abenduaren 13ko 15/1999 Lege Organikoak xedatutakoa betez, Eusko Jaurlaritzaren dagokion zuzendaritzak jakinarazten dizu eman dituzun eta zure eskabidean agertzen diren datuak, Eusko Jaurlaritzaren DPBaren fitxategiaren izena sartu direla. Eusko Jaurlaritzaren dagokion zuzendaritza da fitxategi horren titularrak eta fitxategiaren sortzeko arauak araututa dago. Fitxategiak laguntza emateko espedienteak kudeatzea du helburu. Aldez aurretik, Datuak Babesteko Agentzian eman zaio horren berri, eta datuen segurtasun osoa bermatzeko behar diren segurtasun-neurriak ezarrita ditu. Fitxategiaren datuak, bestalde, ez zaizkie beste pertsona batzuei jakinaraziko, legeak bideratutako kasuetan izan ezik.

Datu pertsonalen babesari buruz indarrean dauden arauak jarraituz, eskatzaileak badu sartzeko, zuzentzeko, ezarazteko eta aurka egiteko eskubideez baliatzea, Datu Pertsonalak Babesteari buruzko Lege Organikoak berariaz aitortzen duen bezala. Horretarako, baduzu Eusko Jaurlaritzaren Dagokion Zuzendaritzara jotzea (Donostia Kalea 1, 01010, Gasteiz).

Administrazio Publikoak erkatu ahal izango ditu adierazitako datuak eta berariazko egiaztapenak egin ahal izango ditu laguntzak behar bezala esleitzeko.

Irakurketa errazteko, edukiak zatitu
eta beste modu batez antolatu.
Horretarako, hainbat tresna erabili
daitezke: zerrendak, buletak,
oin-oharrak...

(e)n _____ (e)an

(Titularraren edo ordezkariaren sinadura)

ESKABIDEAREN ARGIBIDEAK

1. ESKABIDEA AURKEZTEN DUENA

Eskatzaileak bere lehenak jokatzen badu, "ESKABIDEA AURKEZTEN DUENA" atalean "Titularrak" aukeratu behar du eta "DATU PERTSONALAK" atalean Titularrak dagozten datuak bete. Eskabidea titularrak sinatu da.

Eskatzaileak beste pertsona baten ordezkari gisa jokatzen badu, "ESKABIDEA AURKEZTEN DUENA" atalean "Ordezkaria" aukeratu behar du eta, "DATU PERTSONALAK" atalean, Titular bezala ordezkariaren datuak bete behar ditu eta bere datuak Ordezkarian. Eskabidea ordezkariak sinatu da.

2. JAKINARAZPENA

Eskatzaileak jakinarazpenak zein kanaletik jaso nahi dituen aukera dezake: posta bidez edo elektronikoa.

POSTA BIDEZ: "HELBURU POSTALETARAKO" atalean adierazitako helbidera igorriko zaizkio jakinarazpenak.

ELEKTRONIKOA: eskatzaileak jakinarazpenak www.euskadi.net/nirekudeaketa -ko "Nire geroak" ataleko "zerrenda" orntzian jasotzen ditu. "Nire geroak" atalean sartzeko beharrezkoa izango da eskatzaileak indarrean dagoen ziurtagiri elektronikoa bai izatea (ONA, Dnie, Herriar Ziurtagiria, Erakunde Ziurtagiria, FNMT...)

3. JAKINARAZPEN ELEKTRONIKOETARAKO

Eskatzaileak jakinarazpen elektronikoa jasotzea erabaki badu, administrazioan posta elektronikoa edo mugikorraren bidezko zerbitzu bat jartzen duen zure eskura, jakinarazpen bat bidaltzen dizun bakoitzean zuzen jakinarazteko.

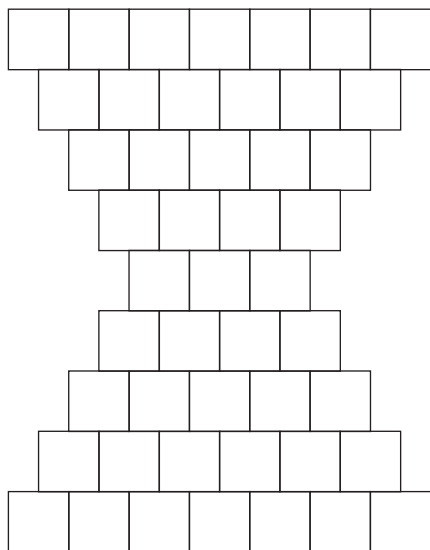
Nahi dituzun posta elektronikoa edota mugikorraren zerbitzu batzuek, kasu baten datu bakoitza guriu eta koma (,) bitartez bereizte.

Izenburu
argiak eta
esanguratsuak
jarri.

Herritarrei zuzentzean, bigarren
persona erabili, eta horrela
erabiltzaileenganako gertutasuna
lortuko dugu.

Argibideak egoki antolatu,
eta gaizki ulertuak sor
ditzaketen hitzak edo
esaldiak ekidin.

Goitik behera

1. Hilik jaiotzen den haurra.
2. Barazki mota.
3. Pisu, tamaina edo garrantzi handiko.
4. Italiako diru zaharra.
5. Bizkaieraz, gehiegi.
6. Arlo, sail.
7. Lilia.
8. Errenkada.
9. Hezea ez dena, idorra, sikua.

	B	J	A	I
E	R	D	L	U
	O	L	O	A
	O	T	N	O
E	R	A	T	X
	I	T	X	A
A	Z	A	O	P
A	R	A	Z	O
X	I	I	M	I
N	G	O	R	K
				S
				O
				A

1. Ilaurra. 2. Ilarra. 3. Larri.
4. Lira. 5. Lar. 6. Alor. 7. Lorea.
8. Lerroa. 9. Lehorra.

Goitik behera

Hitz gezidunak

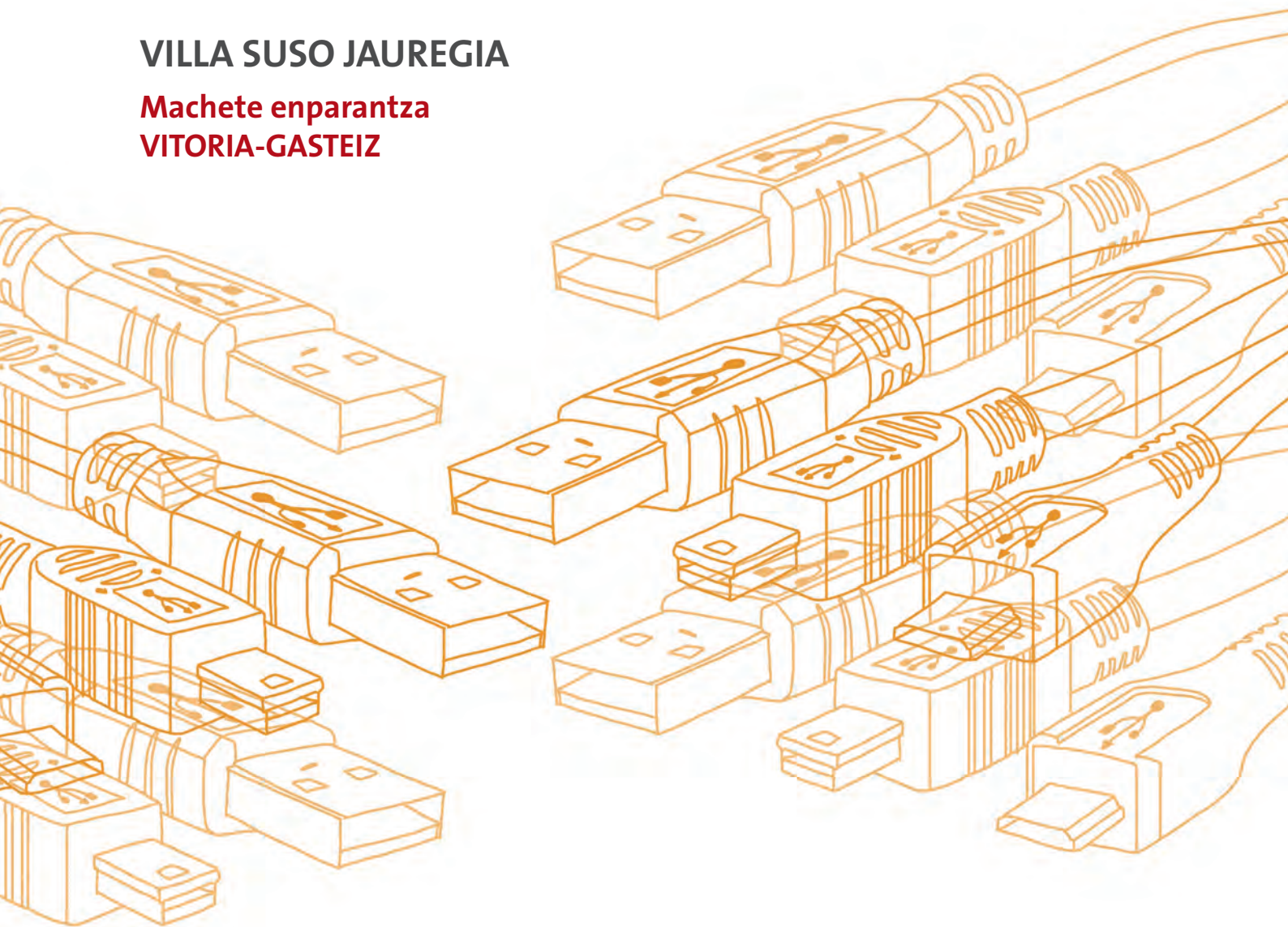
Jardunaldiak

ADMINISTRAZIO DIGITALA

2012ko azaroaren 27an eta 28an

VILLA SUSO JAUREGIA

Machete enparantza
VITORIA-GASTEIZ

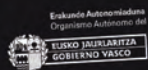
IVAP

HERRI ARDURALARITZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

Erakunde autonomiaduna
Organismo Autónomo del

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

IVAP

HERRI ARDURALARITZAREN
EUSKAL ERAKUNDEA

Pertsonak eta Antolakunde Publikoak
kudeatzeko Euskal Aldizkaria
Revista Vasca de Gestión de Personas
y Organizaciones Públicas

N.º 3 zk.
JUNIO 2012 EKAINA

AZTERLANAK/ESTUDIOS

José María Peiró Silla
José Ramos López

Contrato psicológico y prácticas de recursos humanos en el sector de la educación.
Una comparación entre empleados públicos y privados en cinco países europeos.

Joseba López Basterra

Carrera administrativa: identificación de las áreas funcionales.

BERRIKUNTZA eta JARDUNBIDE EGOKIAK/ INNOVACIÓN y BUENAS PRÁCTICAS

Asier Albizua Manrique
Udalbarria, aprovechando el espacio-tiempo.

Ramón Dordal Zuera
Gemma Frances Tudel

Los Círculos de Comparación Intermunicipal CCI:
metodología, experiencia y resultados.

AZTERKETA eta EZTABAIDA JURIDIKOA/ ANÁLISIS y DEBATE JURÍDICO

Alberto Palomar Olmeda

Impasse y deterioro del marco jurídico.
¿Habrá que cambiar el EBEP antes de aplicarlo?

ELKARRIZKETA/ENTREVISTA

Sabino Aiestaran Etxeberria

Catedrático Emérito de Psicología Social en la UPV/EHU.
«Ekipoa osatzeko, beharrezkoa da etika,
baina teknika asko ere behar dira ondorengin».

BIBLIOGRAFIA AUKERATUA/ SELECCIÓN BIBLIOGRÁFICA

Alexander Rodríguez

Selection in human resource management.
Novedades bibliográficas.

ADMINISTRAZIOA
EUSKARAZ

zure etxean doan jaso nahi baduzu,
idatzi helbide honetara:

IVAP

Donostia-San Sebastián 1
01010 Vitoria-Gasteiz
administrazioeuskaraz@ivap.es

Abizenak

Izena

NAN/IFZ

ENA

Helbidea

Posta-kodea

HerriaP

robintzia

Mugikorrae

-posta